Ազգ
Azg
armenian daily
22 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1997 ՇԱԲԱԹ # 225 (1479)

Վաշինգտոն. Ռուբեն Շուգարյանն ու Ալիեւի որդին դեմ առ դեմ

21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, «ԱԶԳՈՒԹՅՈՒՆ»։ Վաշինգտոնում աշխատանքը երեկ ավարտած կասպյան նավթին նվիրված խորհրդաժողովում Հայաստանի դեսպան Ռուբեն Շուգարյանը կոչ էր արել Ադրբեջանին համագործակցություն սկսել հենց այժմ։ Ի պատասխան ադրբեջանական «Սոկար» պետական նավթային ընկերության փոխնախագահ Իլհամ Ալիեւը, որն Ադրբեջանի նախագահի որդին է, հայտարարել էր. «Որեւէ ծեկը չի կարող ընկալվել որպես հուսալի գործընկեր, եթե նա, միեւնույն ժամանակ, շարունակում է գրավել Ադրբեջանի տարածքի մի զգալի մասը»։ Այն հարցին, թե արդյո՞ք խաղաղությունը մոտ է, Շուգարյանը պատասխանել է, թե դա կլինի այն ժամանակ, երբ Ադրբեջանն անմիջականորեն կբանակցի Լեռնային Ղարաբաղի ընտրյալ իշխանությունների հետ։ Իլհամ Ալիեւն այս դիրքորոշումն անվանել է «ոչ իրատեսական»։ Իսկ ինչ վերաբերում է նավթատարների հնարավոր երթուղիներին, ապա Ադրբեջանի նախագահի որդին նշել է հետեւյալը. «Երբեք չպետք է մոռանալ մի հանգամանք։ Սա Ադրբեջանի նավթն է, որը պատկանում է Ադրբեջանի ժողովրդին, եւ դրա տեղափոխման լավագույն տարբերակն այն է, որը լավագույնն է Ադրբեջանի համար»։

ՀԱՄԱՌՈՏ

Վարչապետը մեկնեց ԼՂՀ

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Ինչպես հաղորդում են ՀՀ վարչապետի գրասենյակից, Հայաստանի վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանը նոյեմբերի 21-ին մեկնել է Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետություն։ Այցի նպատակների մասին ոչինչ չի հաղորդվում։

Նախագահը այս անգամ «Շամիրամի» հետ քննարկեց ղարաբաղյան խնդիրը

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, շարունակելով իր խորհրդակցությունները Ազգային ժողովի խմբակցությունների հետ ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման շուրջ, նոյեմբերի 21-ին հանդիպել է «Շամիրամ» հասարակական-քաղաքական կազմակերպության ԱԺ խմբակցության հետ։ Ըստ ՀՀ նախագահի մամուլի ծառայության տեղեկատվության, հանդիպման ընթացքում նախագահը ներկայացրել է իր տեսակետները, ինչպես նաեւ կարգավորման հնարավոր տարբերակները։

Ռուբեն Հակոբյանը եւ Գագիկ Մկրտչյանը դուրս են գալիս ՀՅԴ Հայաստանի Գերագույն մարմնից

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ ՀՅԴ Հայաստանի գերագույն մարմնի (ԳՄ) երկու անդամներ՝ քաղաքական ներկայացուցիչ Ռուբեն Հակոբյանը եւ Գագիկ Մկրտչյանը դիմում են ներկայացրել ԳՄ զբաղեցրած պաշտոնից հրաժարվելու մասին։ Գ. Մկրտչյանը հրաժարվել է նաեւ «Հայոց աշխարհ» օրաթերթի գլխավոր խմբագրի պաշտոնից։ Ինչպես հայտնի դարձավ «Նոյյան տապան» գործակալության թղթակցին, ԳՄ-ն հաստատել է միայն Ռ. Հակոբյանի դիմումը։ Ըստ ՀՅԴ կանոնակարգի, ԳՄ անդամը պետք է ենթարկվի ԳՄ որոշումներին եւ քանի Գ. Մկրտչյանի դիմումը չընդունվի, ապա նա պետք է շարունակի աշխատանքը զբաղեցրած պաշտոնում։

ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼ

«Հայաստանի դիրքորոշման մեղմացումը կհանգեցնի հայ-թուրքական հարաբերությունների զարգացմանը»

ՍՏԱՄԲՈՒԼ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ Թուրքիայի պետնախարար Ահադ Անդիջանը «Զաման» թերթին տված հարցազրույցում հայտարարել է, թե ներկայումս լավատեսական ակնկալություններ ունի ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման հարցում, քանի որ Հայաստանն իր դիրքորոշումը մեղմացրել է եւ ավելի է տրամադրված ընդունելու այն տարբերակը, որը հավանության է արժանացել Ադրբեջանի կողմից։ «Եթե Հայաստանն ընդունի այդ տարբերակը հարցը կլուծվի, եւ Թուրքիան կկարողանա բնականոն հարաբերություններ հաստատել Հայաստանի հետ» ընդգծել է նա, պարզաբանելով, որ բնականոն հարաբերություններ ասելով ինքը նկատի ունի սահմանադռան բացումը, առեւտրական կապերի հաստատումն ու «լրացուցիչ հարաբերությունների զարգացումը»։ Դա, ըստ նրա, նշանակում է, որ ադրբեջանական նավթը կանցնի նաեւ Հայաստանի տարածքով, ինչը շահավետ է վերջինիս համար։

Ահադ Անդիջանը պնդել է, թե ղարաբաղյան պատերազմի պատճառով Հայաստանն իր լավագույն որդիներից կորցրել է 450-500 հոգու, ծնունդը դժվար օրեր եւ վառելիքի ճգնաժամ է ապրում, ինչի պատճառով կես միլիոն հայ է գաղթել Ռուսաստան եւ այլ երկրներ։ «Հայաստանը կորցրեց թե իր ներուժը, եւ թե սփյուռքահայության օժանդակությունը, քանի որ սփյուռքահայությունը հետզհետե դադարում է աջակցել, տեսնելով, որ անիմաստ երկարաձգվում է այդ խնդիրը։ Իսկ Երեւանը սկսում է հակվել այն կարծիքին, որ այլեւս անիմաստ է պահել գրավյալ տարածքները, քանի որ դրանք վաղ թե ուշ պետք է վերադարձվեն։ Ահա թե ինչու Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը տեղի տվեց Քլինթոնի պնդումներին եւ սկսեց այլ տեսանկյունից մոտենալ ղարաբաղյան խնդրին» հայտարարել է պետնախարարը։

Հայաստանը ցանկանում է ժամ առաջ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատել Թուրքիայի հետ, գրում է թուրքական «Հյուրրիեթ» թերթը, հիշեցնելով, որ Թուրքիան ճանաչել է Հայաստանի անկախությունը, սակայն ինչ-ինչ պատճառներով չի կարողացել դիվանագիտական հարաբերություններ հաստատել նրա հետ։ Նույն աղբյուրի համաձայն, Հայաստանի արտաքին գործերի նախարար Ալեքսանդր Արզումանյանը հայկական խորհրդարանում ունեցած իր ելույթում նշել է, թե Հայաստանն անհրաժեշտության դեպքում կարող է անմիջապես Թուրքիայի հետ հաստատել պաշտոնական եւ դիվանագիտական հարաբերություններ։ «Մենք ոչ մի նախապայման չենք դրել Թուրքիայի առջեւ։ 1991 թվականին Թուրքիան առաջիններից մեկը ճանաչեց մեր անկախությունը, սակայն ղարաբաղյան հակամարտության պատճառով դիվանագիտական հարաբերություններ չկարողացանք հաստատել այդ երկրի հետ», ըստ «Հյուրրիեթի» հայտարարել է Ալեքսանդր Արզումանյանը։

«Կովերի քաղաք» Երեւանս

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

Երեւան մարզի վարչական տարածքում բնակվող խոշոր եղջերավոր անասունները, արդեն իսկական տիրոջ իրավունքով յուրացնելով քաղաքի ծայրամասային հատվածները, ընդհուպ մոտեցել են կենտրոնին։ Տվյալ դեպքում խոսքը լայնածավալ արշավի մասին է, քանզի «կովային» ավանդին դրսեւորումների կարելի էր հանդիպել նաեւ կենտրոնում։ Շախմատի տան այգու «սեփականաշնորհված արոտավայրը» լավագույն վկայությունն է։ Ինչ վերաբերում է Ավան, Ավան-Առինջ, Բանգլադեշ կոչվող եւ այլ թաղամասերին, ապա քառոտանի կոտորավորն այնտեղ նույնքան սովորական արարած է, որքան անկոտոշ երկոտանին՝ մարդը։ Այնուամենայնիվ, կարելի է վստահորեն արձանագրել այն փաստը, որ քաղաքի գլխավոր գոմը գտնվում է հյուսիսում՝ 15-րդ թաղամասում։ Այնտեղից խոնարհ նախիրները բոլոր փողոցներով եւ նրբանցքներով քշվում են դեպի ծիծեռնակաբերդ, ճանապարհին ժամանակավոր հանգրվան գտնելով մարդաշատ մի քանի վայրերում։ Առաջինը Հանրապետական հիվանդանոցին հարող ողջ շրջապատն է, ուր անասունները քշվում են Դավիթաշեն գյուղից (ձախ կողմից) եւ Սպանդարյան ավանից (աջ կողմից)։ Միաժամանակ արածելով հիվանդանոցային խոտը, նախիրն այնուհետեւ Հալաբյան փողոցով իջնում է դեպի Կիեւյան կամուրջ։ Տվյալ փուլում բրիքը ծեռք է բերում մարդկային հետքի կարգավիճակ, փողոցին (ինչպես նաեւ մերձակայքում գտնվող Թումանյան այգուն) շնորհելով յուրահատուկ բուրմունք, տեսք եւ գունավորում։

Տես ➧ էջ 2

Բաքուն ԱՄՆ ներկայացուցիչներին է վերագրում այն, ինչ նրանք չեն ասել

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։

Նոյեմբերի 20-ին ANS-press գործակալությունը հաղորդագրություն է տարածել Ադրբեջանի ԱԳՆ մեկ օր առաջ արած պաշտոնական փաստաթղթի վերաբերյալ։ Այնտեղ, մասնավորապես, կա հետեւյալ հատվածը.

«ԱՄՆ պետդեպարտամենտը գտնում է, որ արդեն այս տարի կարելի կլիներ ստորագրել խաղաղության համաձայնագիրը, ըստ որի Հայաստանը պարտավոր կլինի ազատել Ադրբեջանի բոլոր գրավյալ տարածքները։ Ադրբեջանի կազմում Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակը այնուհետեւ կսահմանվի միջազգային միջնորդության միջոցներով»։

Հայաստանում ԱՄՆ դեսպանության ներկայացուցիչը, որին «Նոյյան տապանը» դիմեց Ադրբեջանի ԱԳՆ վկայակոչած ԱՄՆ պետդեպարտամենտի փաստաթուղթը ներկայացնելու խնդրանքով, ասաց, որ նկատի է առնված ԱՄՆ պետքարտուղարի տեղակալ Ստրոուբ Թելբոտի ելույթը ս.թ. հոկտեմբերի 23-ին Սենատի Արտաքին գործերի հանձնաժողովի առջեւ։ Սակայն, այդ ելույթի տեքստում, որ մեզ է հանձնել ԱՄՆ դեսպանությունը, ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորմանը նվիրված հատվածը ունի հետեւյալ տեսքը.

«Մայիսին պետքարտուղարի տեղակալ Թալբոտը եւ իր ռուսաստանցի ու ֆրանսիացի գործընկերները այցելեցին տարածաշրջան, այդ թվում Լեռնային Ղարաբաղ, եւ ներկայացրին նոր կոորդինացված առաջարկություն խաղաղության մասին։ Հայաստանի եւ Ադրբեջանի նախագահներ Տեր-Պետրոսյանը եւ Ալիեւը հրապարակայնորեն պաշտպանեցին այդ առաջարկը։ Մենք աշխատում ենք նրանց հետ եւ Լեռնային Ղարաբաղի հայերի հետ, փորձելով սկսել բովանդակալից բանակցություններ։ Մեր նպատակն է այս տարեվերջին հասնել շոշափելի հաջողության, եւ անգամ նախնական համաձայնության (first-phase agreement)»։

Ինչպես պարզվեց, ամերիկյան ներկայացուցիչը ոչ միայն չի խոսել որեւիցե գրավյալ տարածքի մասին, որ, իբր, պետք է ազատի Հայաստանը (ինչպես հայտնի է, ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման պլանում խոսքը վերաբերում է Լեռնային Ղարաբաղի բանակի զբաղեցրած Ադրբեջանի որոշ տարածքների մասին), այլ նաեւ իր ճառում ոչ մի բառ չկա այն մասին, որ կարող է լինել հիշյալ «նախնական համաձայնության» առարկան։ Ադրբեջանական կողմը, այդպիսով, ԱՄՆ ներկայացուցիչներին է վերագրում այն, ինչ նրանք չեն ասել։

ԲԱՑ ՄՐՑՈՒՅԹ

«Պարբերական» տպարանի մենաշնորհը կարող է վերանալ

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ։ «Եվրասիա» հիմնադրամի Երեւանյան գրասենյակը հայտարարել է բաց մրցույթ (այս մասին «Ազգը» տպել է հայտարարություն), որի հաղթողին հիմնադրամը միջոցներ կհատկացնի թերթերի տպագրություն իրականացնող ժամանակակից տպարան հիմնելու համար։ Ներկայումս Հայաստանում կա միայն մեկ այդպիսի տպարան, որը պատկանում է «Պարբերական» պետական հրատարակչությունը (ներկայումս «Տիգրան Մեծ» փակ բաժնետիրական ընկերության հրատարակչություն)։ Նոյեմբերի 21-ին «Արմենիա» հյուրանոցում սկսվեց մրցույթի նախագծերի պատրաստման վերաբերյալ երկօրյա սեմինար, որի ժամանակ մրցույթին արձագանքած 23 կազմակերպությունների ներկայացուցիչներին բաժանվեցին անհրաժեշտ փաստաթղթերը, եւ ամերիկացի փորձագետ Ուիլյամ Քանինոն ներկայացրեց բիզնես-պլանների պատրաստելու կարգը։

Մրցույթով ընտրված կազմակերպությունը գրանտներից եւ վարկերից կազմված փաթեթի տեսքով կստանա ժամանակակից տպարանային համակարգ, որը հնարավորություն կտա իրականացնել թերթերի որակյալ տպագրություն, այդ թվում՝ գունավոր։ Դրա հզորությունն է ժամում մոտ 15 հազ. օրինակ, ինչը միանգամայն ծեռնտու է միջին տպաքանակի թերթերի համար։

«Հայաստանում պարբերականների տպագրման բնագավառն այսօր կարիք ունի զարգացման։ Նախկինում հազարավոր տպաքանակներով թերթեր հրատարակող Հայաստանի ընթերցասեր բնակչությունը վերջին տարիներին արհեստականորեն զրկվել է բազմատպաքանակ, մատչելի ու որակյալ թերթեր կարդալու հնարավորությունից։ Հուսով ենք, որ այս մրցույթի արդյունքում ամենահարմար բիզնես-ծրագիր ներկայացրած, վճարունակ կազմակերպությանը տպարանային համակարգ շնորհելուց հետո Հայաստանում կլուծվի այդ հրատապ ու կարեւոր խնդիրը», ասաց «Եվրասիայի» Անդրկովկասի տարածաշրջանի տնօրեն Լորենս Այվազյանը։

Մրցույթի հայտերն ընդունվում են մինչեւ դեկտեմբերի 26-ը, իսկ դեկտեմբերի 31-ին հայտնի կդառնա կազմակերպության անունը։ «Եվրասիայի» կողմից նման տպարաններ ստեղծելու ծրագրեր իրականացվել են Արեւելյան Եվրոպայի երկրներում, ինչպես նաեւ Ռուսաստանում եւ Բելառուսում։ («Ազգի» կողմից հիշեցնենք, որ դրանց մի մասը, ինչպես այս տարի Վոլգոգրադում, հիմնադրամը ստեղծվել է գրանտների միջոցով)։

Հիմք կա հուսալու, որ վերջին մի քանի տարիներին Հայաստանի լրատվական աշխարհում թեժ թեմա դարձած թերթերի տպագրության խնդիրը վերջապես կլուծվի եւ «Պարբերական» հրատարակչության մենաշնորհը կվերանա, ինչը բազմիցս պատճառ է դարձել ընդհարումների

Նոյեմբերի 20-ը Իրաքում՝ Ժողովրդի օր

ԷԼ ՔՈՒՎԵՅԹ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Այսուհետեւ նոյեմբերի 20-ը Իրաքում ամեն տարի կնշվի որպես համազգային տոն՝ ժողովրդի օր։ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, նախագահ Սադդամ Հուսեյնը կարգադրել է հավերժացնել այդ օրը ի հիշատակ այն փոխզիջման, որը Ռուսաստանի ակտիվ միջնորդությամբ ձեռք բերվեց Իրաքի եւ միջազգային հանրակցության միջեւ։ Ինչպես արդեն հաղորդվել է, նախօրյակին Իրաքի զանգվածային ոչնչացման զենքի եւ հրթիռային տեխնիկայի վերացման՝ ՄԱԿ-ի հատուկ հանձնախմբի բոլոր աշխատակիցներին Բաղդադը թույլ է տվել վերադառնալ Իրաք։ Դրանով ․․․ վերացվել է Բաղդադի դեմ ԱՄՆ-ի ռազմական գործողության հավանականությունը։

ՀՀ քաղաքաշինության նախարարությունը հանրության ուշադրությանն է ներկայացնում «Խաչմերուկ» ծրագիրը, որը նախարարության հեռանկարային վարչության (ՀԶՎ), հունական Trademco ընկերության եւ Հայհիդրոտրանս գիտահետազոտական ինստիտուտի երեք տարիների աշխատանքի արդյունքն է: «Յուրաքանչյուր երկիր զարգացման մեկնարկը մը հետագայում մեծ շահույթ կբերեն, մինչդեռ այսօր այն մեր գործ աշխատավարձի պայմաններում հաշվարկվում է ընդամենը 15 տոկոս: Հաշվարկներն անելիս նկատի է առնվել, որ ճանապարհի որոշ հատվածներ արդեն պատրաստի կան, բայց ընդհանուր առմամբ կառուցվելու են նոր ճանապարհներ: Այս տարածաշրջանում գոյություն

– Որքանո՞վ է ծրագրին տեղյակ Իրանը, եւ ինչպիսի՞ հետաքրքրություն է հանդես բերում:

– Ծրագրին շատ վաղուց ծանոթ են Իրանի կառավարության ամենաբարձր օղակները: Եվ շատ քաջալերում են: Նրանք արդեն ունեն Մեղրի-Թավրիզ պետական ծրագիրը: «Խաչմերուկը» կդառնա Պարսից ծոցը Սեւ ծովին կապող ճանապար-

«ԽԱՉՄԵՐՈՒԿ» ԾՐԱԳԻՐ

Տրանսպորտային առանցքը երկրի զարգացման առաջնահերթ գրավականն է

սկսում է առանցքային տրանսպորտային հանգույցների ստեղծումով, ծրագրի տեխնիկատնտեսական փաթեթը լրագրողների եւ մասնագետների քննությանը ներկայացնելով՝ ասաց ՀԶՎ պետ Ռուբեն Եգորյանը, որ միաժամանակ ՀՀ կառավարության կողմից «Խաչմերուկ» ծրագրի լիազորված ղեկավարն է, եւ բերեց Հիտլերի ու դը Գոլի օրինակները: Մայրուղին, որի «Հյուսիս-հարավ» հատվածը սկսվելու է Հայաստան-Վրաստան սահմանից եւ անցնելու է Տաշիր-Ստեփանավան-Վանաձոր-Ապարան-Աշտարակ-Երեւան-Եղեգնաձոր-Վայք-Սիսիան-Քաջարան-Մեղրի քաղաքներով, ավարտվելու է Իրանի սահմանի մոտ (400 կմ): «Արեւելք-արեւմուտք» ուղին Թուրքիայի սահմանից սկիզբ առնելով (Բազարանի եւ Երվանդաշատի միջեւ) շարունակվելու է Արմավիր-Էջմիածին-Երեւան-Մարտունի-Զոդ հատվածներով ու ավարտվելու Ադրբեջանի սահմանում (260 կմ): «Խաչմերուկը» Հայաստանին դուրս բերելով մեծ ճանապարհ, նպաստելով տնտեսական սերտաճմանը եւ ապահովելով տարածաշրջանում մրցակցային գլխավոր շանսը, միաժամանակ կապակենտրոնացնի տնտեսական ներուժը, որի միայն 2/3-ը Երեւանում է կուտակված, ըստ այդմ, կնպաստի համաչափ զարգացմանը: Մայրուղու շինարարությունը նախատեսվում է սկսել 2005 թ.-ից եւ ավարտել 2030-ին: Աշխատանքները կկատարվեն փուլ առ փուլ: Ավտոխճուղու լայնությունը նախատեսված է զուգահեռաբար ընթացող երկուական ավտոմեքենաների համար: Ճանապարհի որակը պետք է հնարավորություն տա զարգացնել 120 կմ/ժ արագություն (լեռներում 80 կմ/ժ), որը եթե ոչ այսօրվա հաշվարկներով, ապա հետագայում տնտեսապես խիստ կարեւոր դեր կունենա: Արագությունը, մեքենաների շահագործման բարենպաստությունը, ինչպես նաեւ բնապահպանական կարեւորագույն խնդիրների լուծու-

ունեն «Խաչմերուկի» մրցակից երկու տրանսպորտային միջանցքներ: Առաջինը սկսվելով Կենտրոնական Ասիայից, Կասպից ծովով անցնում է Ադրբեջան, ապա Վրաստան եւ եվրոպական երկրներ: Սա Տրասեկա ծրագրի մեջ ներառված ճանապարհներից է: Երկրորդ միջանցքն անցնում է Իրանով եւ Թուրքիայով: Այս երկուսն էլ զուգահեռ են «Խաչմերուկի» «Արեւելք-արեւմուտք» հատվածին: «Խաչմերուկը» կլրացնի Տրասեկայի գաղափարը՝ թույլ տալով այդ միջանցքից օգտվել ինչպես Իրանին, այնպես էլ Եվրոպային՝ դառնալով Պարսից ծոց մտնելու այլընտրանքային ճանապարհ: «Որքանո՞վ է Եվրահամայնքը շահագրգիռ այս խնդրում», մեր հարցին պրն Եգորյանը պատասխանեց. «Ակնհայտորեն պետք է շահագրգռված լինի, որովհետեւ սա լրացնող, տարածքների ավելի մեծ հասանելիություն ապահովող ճանապարհ է»:

«Ցավոք, մենք չկարողացանք ճկուն գտնվել եւ Տրասեկա ծրագիրը շրջանցեց Հայաստանը, բայց «Խաչմերուկը» Վրաստանի սահմանի մոտ անմիջապես հարելով այդ ուղուն, «Հյուսիս-հարավ» ուղղությունը կդարձնի խիստ գործուն», ասաց նա մեր առանձնազրույցում:

– Թուրքիայի սահմանի փակ մնալու դեպքում մայրուղու արդյունավետությունը կարո՞ղ է նվազել:

– Հիմա էլ առեւտուրն ընթանում է, սակայն խոսքը քաղաքակիրթ, օրինական մաքսային հարաբերությունների մասին է: Իրականում, եթե Թուրքիայի հետ սահմանը չբացվի՝ «Հյուսիս-հարավ» հատվածը կշարունակվի գործող ուղղություն մնալ: Սա շատ լուրջ առանցք է: Սակայն զուգահեռ ուղին նույնպես դժվար թե երկար ժամանակ փակ մնա: 2005, 2015, մինչեւ 2050 թվականին ի վերջո տնտեսական հարաբերություններ կհաստատվեն: Ամեն դեպքում, իրավիճակը մենք դիտարկում ենք կապված թե խաղաղ, թե լարված պայմանների հետ:

հի երկրորդ հատվածը, իսկ երրորդը կլինի Հայաստանի հյուսիսային սահմանից ուղղակի Բաթում կամ Փոթի ընկած տարածքը, եւ այս ողջ ճանապարհն Իրանի եւ մեզ համար մեծ բեռնաշրջանառություն կապահովի:

– Նշվեց, որ մայրուղին վճարովի է լինելու: Որքանո՞վ է այդ նպատակահարմար:

– Ընդհանուր առմամբ աշխարհում բարձրակարգ ճանապարհները վճարովի են, որովհետեւ երկարաժամկետ եւ խոշոր ներդրումների արդյունք են: Հակառակ դեպքում աշխարհը կմնա առանց ճանապարհների: Քանի որ «Խաչմերուկն» էլ հիմնային մեծ ճանապարհ է լինելու, բնական է, որ կլինի վճարովի: Այն հատվածները, որ կկառուցեն մասնավոր ֆիրմաները, կշահագործվեն նրանց կողմից: Ընդունված կարգ է նրանց ճանապարհների կառուցման մեջ ներգրավելը եւ որոշ ժամանակ (25-30 տարի) դրանք կիրառելու իրավունք վերապահելը, որպեսզի նրանք կարողանան վերադարձնել ներդրումները: Մենք նույնպես այդ մեխանիզմը կարող ենք օգտագործել, մանավանդ որ Հայաստանը փոքր երկիր է եւ սեփական բյուջեով միայն 40-50 տարում կարող է նման նախագիծ իրականացնել:

Ծրագրի ողջ արժեքը 1 մլրդ 764 մլն է: ՀՀ նախորդ տարվա պետբյուջեում նախագծային աշխատանքների համար որոշ միջոցներ են տրամադրվել: Սակայն աշխատանքային խումբը ցայսօր աշխատել է առավելապես խանդավառության վրա: Հետաքրքրական է, որ նույնպիսի խանդավառություն հանդես է բերել հունական կողմը: Սակայն, նրանց կարծիքով, այդպես երկար շարունակվել չի կարող: Ինչ վերաբերում է առհասարակ ճանապարհի ֆինանսավորման համար միջոցներ ձեռք բերելուն, ապա հույս կա, որ շահագրգռություն հանդես կբերեն տեղի եւ միջազգային ներդրողները:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

100-ԱՄՅԱԿ

Երեւանում բացվեց Հովհաննես Բաղրամյանի կիսանդրին

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հովհաննես Բաղրամյանի 100-ամյա հոբելյանի կապակցությամբ նոյեմբերի 21-ին Երեւանի մետրոպոլիտենի «Մարշալ Բաղրամյան» կայարանում

բացվեց Հովհաննես Բաղրամյանի կիսանդրին: «Հայաստանը արժանի է Բաղրամյանին, Բաղրամյանը՝ Հայաստանին», բացման արարողության ժամանակ ասաց Երեւանի քաղաքապետ Վանո Սիրադեղյանը:

Մարշալի թոռը՝ Իվան Բաղրամյանը ցավով նշեց, որ ԽՍՀՄ հերոսի երբեմնի հայաշատ ծննդավայրում՝ Դաշտային Ղարաբաղի Չարդախլու գյուղում, ներկայումս հայազգի բնակչություն գրեթե չի մնացել:

Քանդակագործ Օհան Պետրոսյանի հեղինակած մարմարյա կիսանդրու պատրաստման ֆինանսական կողմը հոգացել են Հայաստանի պաշտպանության նախարարությունը եւ «Մարշալ Բաղրամյան» հիմնադրամը:

Բացման արարողությանը ներկա ԱՊՀ բարձրաստիճան զինվորականները, Հայաստանի պաշտպանության նախարարության աշխատակիցները նույն օրը լինելու են Էջմիածնում, Սարդարապատում, իսկ երեկոյան Երեւանի օպերայի եւ բալետի պետական ակադեմիական թատրոնում տեղի է ունենալու Հովհաննես Բաղրամյանի 100-ամյա հոբելյանին նվիրված հանդիսավոր նիստ:

Կհիմնվի հայ-իրանական առեւտրաարդյունաբերական պալատ

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանի արդյունաբերողների եւ գործարարների միության հրավերով մեկշաբաթյա այցով Երեւանում է Իրանի կոոպերատորների պալատի պատվիրակությունը: Նոյեմբերի 20-ի երեկոյան Հայաստանի արդյունաբերողների ու գործարարների միության նախագահ Արամ Վարդանյանն ու Իրանի կոոպերատորների պալատի նախագահ Մոհամեդ Ռեզա Ռամազանին պայմանագիր ստորագրեցին հայ-իրանական առեւտրաարդյունաբերական պալատ հիմնելու մասին: Ինչպես հայտնեցին ՀԱԳՄ-ում, նախատեսվում է Երեւանում եւ Սպահանում բացել առեւտրաարդյունաբերական պալատի ներկայացուցչություններ, որոնց գործունեությամբ էլ ավելի կկանոնակարգվեն երկկողմ առեւտրային ու արդյունաբերական հարաբերությունները, կզարգանա գործարարների փոխհամագործակցությունը:

Գրանցվեցին նոր թերթեր եւ կազմակերպություններ

ԵՐԵՎԱՆ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ՀՀ արդարադատության նախարարության կոլեգիայի հերթական նիստում գրանցում ստացան «Որոտան», «Ես եւ դու», «Կրթություն» թերթերը, Արարատի մարզի արեւելյան մարտարվեստի ֆեդերացիա, Մանկապատանեկան ստեղծագործության զարգացման մշակութային միություն, «Ռոսսիյանե», «Հույս-3» բարեգործական հասարակական կազմակերպությունները: Գրանցվել են նաեւ «Արտենի-1», «Մարմարաշեն», «Ջրահովիտ», «Բերրիություն» ոռոգման ջրի օգտագործողների սպառողական ընկերությունները: Հիմնադիրների կողմից «Ջերմուկ» թերթի լուծարման կապակցությամբ ուժը կորցրած է ճանաչվել գրանցման մասին կոլեգիայի որոշումը:

Նոր սերտիֆիկատներ չեն թողարկվելու

«Սեփականաշնորհման նոր սերտիֆիկատներ չթողարկվելու կառավարության որոշումը հստակ է»: Երեկվա մեր համարում ՀՀ սեփականաշնորհման նախարար Պավել Ղալթաղչյանի ասուլիսը լուսաբանող նյութում վերոհիշյալ նախադասության մեջ սպրդած վրիպակը («հստակ չէ») ամբողջովին խոտորել էր իմաստը: Ներողամտություն ենք հայցում:

«Կովերի քաղաք» Երեւանն

Սկիզբը էջ 1

Թերեւս, ավելի ճիշտ եւ արդարացված կլիներ, որ քաղաքագլուխ Վանո Սիրադեղյանն իր հետ Ռուսաստանի մայրաքաղաք տաներ Հալաբյանի ցլիկներից մեկը: Ինչեւէ...

Կտրելով Լենինգրադյան փողոցը, մեր նախիրներն այնուհետ բարձրանում են Ծիծեռնակաբերդի բլուր, ծեռի հետ արածելով ոչ միայն բլուրի խոտը, այլեւ հայտնի այն խորհուրդը, որի կրողն է տվյալ տարածքը:

Նույն գործողությունն իրականացվում է ամեն օր, զարմանալի սկզբունքայնությամբ եւ հետեւողականությամբ: Նույն հետեւողականությամբ եւ համառությամբ լռում են այսպես կոչված քաղաքի կենտրոնական եւ համայնքային ղեկավարները:

Իրականում ողջ գործընթացը շատ ավելի խորքային է. ձեւավորվում է «մշակութային» մի նոր շերտ իր հոգեբանությամբ եւ աշխարհընկալմամբ: Սկսում ես հիշել Իոնեսկոյի «Ռնգեղջյուրը» եւ միջնադարյան էպոսների մուտանտ-դարձվորներին: Չարագուշակ զուգորդություններ:

Մեղավո՞ր են քառոտանի կոտոշավորները... Ոչ: Մեղավորները երկոտանիներն են: Նրանք այսօր ավելի բնազդապաշտ եւ անտարբեր են: Ավելի անպատասխանատու:

Ի՞նչ է «համայնք» կոչվող կառույցը: Ընտրովի մարմի՞ն է, թե՞ ոչ: Հաստատ կարելի է ասել, այդպիսին չէ: Իր գործունեության ընթացքում համայնքը հաշվի չի նստում սեփական բնակչության կամքի հետ: Օրինակ, բանվորի արձանի ավերումը խիստ ընդգծված կամայականություն էր: Կան եւ այլ օրինակներ:

Այնուամենայնիվ, ինչո՞վ կարելի է բացատրել իշխանությունների անտարբերությունը «կովային հարցում»: Կարծում ենք, որ այստեղ գոյություն ունեն միմյանց լրացնող մի քանի գործոն.

ա) համայնքների մի շարք ղեկավարներ ծնվել եւ ձեւավորվել են գոմա-կովային միջավայրում, եւ անասունների ներկայությունը քաղաքի փողոցներում միայն ամրագրում է իրենց որդեգրած «Մեր քաղաքը մեր տունն է» կարգախոսը,

բ) ինչ-ինչ պատճառներով նրանք չեն հասկանում, որ խոշոր եղջերավոր անասունները ընդհանուր առմամբ քաղաքի պատիվը չեն, եւ տվյալ դեպքում ոչ մի հակասություն չեն տեսնում,

գ) թվարկած երկու գործոնների առկայությամբ, նրանք չեն ընկալում քաղաքացու դիրքորոշման եւ քաղաքացիական պարտքի, «փուչ» գաղափարների իմաստը,

դ) նրանք բացառապես կենսաբանածին հոգեբանության տեր արարածներ են՝ զուրկ գեղագիտական ընկալումից եւ «լինել թե չլինել» ներքից հարցադրումից,

ե) նրանք ծույլ եւ անբան մարդիկ են:

Երեւի թե կարելի էր շարունակել մեր վերլուծությունը, սակայն կարծում ենք, որ այսքանն էլ է բավարար: Միակ պատասխանը, որ սովորաբար բերվում է նրանց կողմից՝ «բա մարդ են, ինչ-որ կերպ պետք է ապրեն», միայն ընդգծում է պատասխանողի կենսաբանական պարզունակությունը:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝ «Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր՝ ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրենություն / հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայություն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Ցղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նյութերը չեն գրախոսվում ու չեն վերադարձվում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ

Լրագրողները պաշտպանում են Ցվետանա Պասկալեւային

Նոյեմբերի 22-ը հեռուստատեսության օր է հայտարարված ՄԱԿ-ի կողմից, եւ հատկապես այդ օրն էր ընտրել Ցվետանա Պասկալեւան՝ «Իմ թանկագին ողջեր եւ մեռածներ» հաղորդաշարի «սառեցման» առնչությամբ ավելի քան մեկ ամիս լռելուց հետո հրապարակայնորեն՝ լրագրողների հետ հանդիպման միջոցով, արձագանքելու համար: (Արցախի պատերազմին եւ առօրյային, անցյալին եւ ներկային պարբերաբար եւ հետեւողականորեն անդրադարձող այս գրեթե միակ հաղորդաշարի կասեցումը, հատկապես ներկա փուլում, ընկալվեց ոչ այնքան Ցվետանա Պասկալեւայի անձի, որքան «Արցախ-Հայաստան» տեղեկատվական կամրջի դեմ ուղղված «գործողություն»): Հեռուստատեսության տնօրենի կողմից որեւէ «խելքին մոտ» հիմնավորում չի եղել, եւ մամուլի հրապարակումներից եզրակացնելով, որ իրեն վերագրվող գլխավոր «հանցանքը» ցածր պրոֆեսիոնալիզմը եւ կոտրատված ռուսերենն է, Պասկալեւան ժխտեց թե՛ մեկի, թե՛ մյուսի լրջությունը: Պրոֆեսիոնալիզմի խնդիր, դատելով մասնագետների եւ հասարակայնության տարբեր ներկայացուցիչների արձագանքներից, չկա (եթե նույնիսկ կա, ապա ինքը պետք է որ տեղեկացված լիներ իր աշխատանքի նկատմամբ եղած առարկություններին), ասաց նա: Ընդհակառակը, «ճակատագրական»՝ նոյեմբերի 16-ի հաղորդումից ընդամենը մեկ ամիս առաջ, դիմավորելով Արկադի Ղուկասյանին, հեռուստատեսության ղեկավարությունը գովել է հաղորդաշարը: Ինչ վերաբերում է ռուսերենին, ապա ինքը ցավում է, որ չի հաղթահարել հայերենի արգելքը, սակայն 1–2 տարուց հետո հուսով է հայերեն առնչվել իր լսարանի հետ: Բոլոր դեպքերում, այս պահին, հասարակայնության մեջ որոշակի ռեզոնանս ունեցող հաղորդման արգելումն անհասկանալի է, նշեց Պասկալեւան: «Ես պատրաստ եմ հեռանալ, երբ հաղորդումն իսկապես պետք չէ, բայց հեռուստադիտողի արձագանքից, մարդկանց հետ իմ ամենօրյա շփումներից ճիշտ հակառակն եմ տեսնում: Ուստի մտադիր չեմ տեղի տալ: Հուսով եմ, հաղորդաշարն, այնուամենայնիվ, կշարունակվի: Ամենեւին նյարդայնացած չեմ այս անախորժությունից եւ պատրաստ եմ մոռանալ եղածը, եթե հեռուստատեսության տնօրեն Համլետ Գասպարյանը վերանայի իր որոշումը: Ի դեպ, տնօրենի այն հայտարարությունը, թե մտադիր է առհասարակ հրաժարվել ուղիղ եթերից, ոչ մի կերպ

չի տեղավորվում համաշխարհային «հեռուստաշուկայում» առկա գործընթացների շրջանակում»:

Հեռուստալրագրողուհին արդեն իսկ համագործակցության առաջարկներ է ստացել «Ա1+» եւ «Մայր հայրենիք» հեռուստաընկերություններից, սակայն քանի որ վերջիններիս լսարանը սահմանափակ է, մտադիր է պայքարել ազգային հեռուստատեսության ցանցում վերականգնվելու համար, քանզի «հակառակը նահանջ կլինի»: Ինքը չի խախտել լրագրողական էթիկան, պետական գաղտնիքներ չի հրապարակել, միշտ չափի մեջ է եղել, իսկ իր վերջին «պայծառ հաղորդման համար» չի ափսոսում: Պասկալեւան ընդգծեց «լրագրողի լիակատար իրավական անպաշտպանությունը» Հայաստանում, երբ առանց նախազգուշացման, գրավոր, նույնիսկ բանավոր հիմնավորման փակվում է հաղորդումը (պրն Գասպարյանը, լրագրողուհու կարծիքով, ինքն էլ անհարմար վիճակում է եւ պարզապես մանր պատճառաբանություններ է որոնում):

Խոսակցությունը գործնական հուն տեղափոխեց Աննա Իսրայելյանը «Առավոտից»՝ առաջարկելով լրագրողական համերաշխության ակցիա կազմակերպել ի պաշտպանություն փակված հաղորդաշարի (զորօրինակ, մեկժամյա խորհրդանշական գործադուլ անել): «Այժմ» թերթի գլխավոր խմբագիր Վիգեն Սարգսյանը համաձայնեց ասվածին, իր հերթին առաջարկելով «գործողությունն» իրականացնել մարդու իրավունքների պաշտպանության օրը՝ դեկտեմբերի 10-ին, նշելով, որ հայտարարություններով սահմանափակվելն անիմաստ է: «Ազգի» թղթակից Արփի Ղազինյանը, նկատելով, որ Պասկալեւային աջակցելը բխում է հենց լրագրողների շահերից, նույնպես նախընտրելի համարեց գործնական քայլերը:

Նշվեց, որ ԵՊՀ բանասիրության ֆակուլտետում եւ մանկավարժական ինստիտուտում արդեն իսկ ուսանողական հավաքներ են անցկացվել ի պաշտպանություն Ցվետանա Պասկալեւայի: Իսկ բժշկական համալսարանի ուսանողները՝ հանդիպման հրավիրելով Պասկալեւային, նույնպես աջակցություն են հայտնել հեռուստալրագրողուհուն: Խորհրդակցելով, լրագրողները ընտրեցին դեկտեմբերի 10-ի առավոտյան (ժամը 11–12-ը) նախագահի նստավայրի մոտ հավաքվելու տարբերակը, անհրաժեշտ համարելով մինչ այդ շարունակաբար հիշեցնել իրենց համերաշխությունը Պասկալեւային:

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

Հայաստանում հստակ զատորոշված «դեղին մամուլ» չկա

Ասում է «Առավոտ» օրաթերթի խմբագիր Արամ Աբրահամյանը

Մամուլի ազգային ակումբի «ԶԼՄ-ները եւ ժողովրդավարությունը» ծրագրի շրջանակներում նոյեմբերի 21-ին Up & Down սրճարանում լրագրողները հանդիպեցին «Առավոտ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Արամ Աբրահամյանի հետ:

Ժամանակին «Հայք» թերթում տպագրվեց հարցազրույց Արամ Աբրահամյանի հետ, ուր նա խոստովանել էր, թե երազում է «դեղին թերթ» խմբագրել: Հիշատակելով այս փաստը՝ Ն. Դիլբարյանը («Առավոտ») հարցրեց, թե այդ հայտարարությունը հանա՞ք էր, թե՞ անկեղծ խոստովանություն: Ի պատասխան Արամ Աբրահամյանը նկատեց, որ Հայաստանում հստակ զատորոշվող «դեղին մամուլ» չկա, եւ դեղին մամուլի նշույլներ կան այն թերթում, որն ուզում է այդպիսի հրապարակումներ ունենալ: Երեկ «Առավոտի» խմբագրին են այցելել սունդուկյանցիները եւ հարցրել, թե թերթում կարո՞ղ է տպագրվել այնպիսի լուսանկար, ուր պատկերված է որեւէ քաղաքական գործիչ իր սիրուհու հետ: Ինքը՝ Աբրահամյանը, պատասխանել է, որ նման լուսանկար կտպագրվի, երբ տրամադրողի ազգանունը հրապարակվի: Ըստ այդմ՝ Աբրահամյանը նկատեց, որ միակ սահմանափակումն «Առավոտի» համար օրենքի տառին եւ ոգուն հավատարիմ մնալն է: Նոր «Առավոտի» գրեթե յուրաքանչյուր համարի հրապարակումից հետո միշտ զանգվում է մեկը, որը սպառնում է դատի տալ, սակայն ոչ ոք դատի չի տալիս: Աբրահամյանը նշեց, որ իր «չափից դուրս ինտելիգենտ լինելու» պատճառով իրեն չի հաջողվում «Առավոտը» դարձնել դեղին թերթ:

Ի պատասխան մեր հարցադրման, ըստ որի ինչպե՞ս է վերաբերվում Աբրահամյանն այն հանգամանքին, որ «Առավոտի» գրեթե յուրաքանչյուր համարում հերքում է տպագրվում, խմբագիրը պատասխանեց. «Լավ եմ վերաբերվում», քանի որ երբ հերքում են թերթում, ուրեմն հրապարակումների հետ հաշվի են նստում: Իսկ հերքողներից որեւէ մեկը չի դիմում դատարան, եւ չի գործում իրավական մեխանիզմը, այլ հարցերը փորձում են լուծել հեռախոսազանգերով:

«Քիչ թե շատ քաղաքակիրթ, չեզոք, բոլոր հակադիր կողմերին արտահայտվելու հնարավորություն տվող լիբերալ թերթ է «Առավոտը», ըստ նրա խմբագրի գնահատականի: Թերթը «չունի որեւէ բոլշեւիկյան մոտեցում որեւէ խնդրի հանդեպ», եւ փորձում է ձերբազատվել բոլշեւիկյան «ագիտպրոպի» ավանդույթից:

Լրագրող Գ. Հարությունյանն այն նկատառումը հայտնեց, թե «Առավոտը» նմանվում է «Բաղդադի գողը» ֆիլմի հերոսին, որը քաղաքում խառնաշփոթ ստեղծելով է զբաղվում առավոտյան, իսկ երեկոյան ասում է. «Կարող եք հանգիստ քնել»: «Առավոտի» խմբագիրը չհամաձայնեց այդ տեսակետին, քանի որ թերթի բարձրացրած խնդիրները լուրջ են, երբ անգամ ծայրահեղ են, ապա թույլ չեն տալիս, իրոք, հանգիստ քնելու: Ա. Աբրահամյանը համաձայնեց մեր այն տեսակետին, որ հայաստանյան մամուլում խիստ մոդայիկ է դառնում «լրագրողները լրագրողների մասին» թեման, կարծես Հայաստանում չկան այլ հիմնախնդիրներ: «Դա ժանրի կրիզիսի նշան է», նկատեց Աբրահամյանը: Եվ տեղեկացրեց, որ խմբագրականները գրում է Գ. Մարտիրոսյանը, որպես օրենք, իսկ երբ խիստ քննադատվում են իշխանությունները կամ ընդդիմությունը, ապա խմբագրականները մեղմացվում են: Աբրահամյանը նշեց, որ լրագրությունը պետք է հենվի միայն փաստի արձանագրման վրա, իսկ մնացած դեպքում պետք է լռել:

Քաղաքականության մասին գրելիս ո՞ր կողմին եք առաջնություն տալիս՝ ընդդիմությա՞նը, թե՞ իշխանություններին, ի պատասխան Հ. Ասատրյանի («Ազգ») հարցին «Առավոտի» խմբագիրը նշեց՝ պահպանելով հավասարակշռությունը: Որպես օրինակ բերվեց այն փաստը, որ այսօր Աբրահամյանը փնտրում է այնպիսի հեղինակների, որոնք կարող են դրական խոսք ասել հայկական հեռուստատեսության մասին՝ պատմելու համար հեռուստատեսության մասին քննադատական հոդ-

վածներ տպագրելու հավասարակշռությունը: Որքանո՞վ է կոնյունկտուրային «Առավոտը», ի պատասխան այս հարցադրման, Աբրահամյանը նկատեց, որ թերթում կոնյունկտուրա չկա, նախ, քանի որ թերթին ֆինանսավորողները Հայաստանում չեն եւ երկրորդ, «ոչ մի կառույցում, սկսած նախագահական ապարատից, չկան ինձնից շատ ավելի խելոք խորհրդականներ, որոնք կարող են ինձ պատվերներ տալ»: Իսկ թերթի աշխատակիցների աշխատավարձի չափը Աբրահամյանը հրաժարվեց նշել, համարելով դա «կոմերցիոն գաղտնիք»:

Ի պատասխան լրագրողների հարցադրումների, Աբրահամյանն ընդգծեց, որ լրագրողները չպետք է հանդես գան վերլուծականներով, քանի որ նրանք տվյալ խնդրի «նեղ մասնագետներ» չեն եւ դեղատոմսեր չպետք է առաջադրեն: Լրագրողների վերլուծությունը հրապարակել «Առավոտի» գլխավոր խմբագիրը մերժում է. «Իմ թերթում, փառք Աստծո, չկան մարդիկ, ովքեր հավակնում են գրելու լուրջ վերլուծական հոդվածներ», նշեց Աբրահամյանը:

Արդյո՞ք «Առավոտի» «պիկանտ լուրերը» թերթի թղթակիցներն են հայթայթում, թե՞ դրանք տրամադրվում են թերթին, ի պատասխան այս հարցի Աբրահամյանը նշեց, որ լրագրողները ըստ կնքված պայմանագրի պետք է օրական ներկայացնեն մեկ նյութ եւ երկու լուր:

«Առավոտի» խմբագիրը նշեց, որ թերթը «ֆինանսական դժվարություններ առանձնապես չունի» եւ «կրճատվում են տեխնիկական կազմի հաստիքները»: Թերթը սկսել է հրապարակվել 1500 տպաքանակով, այսօր հասել է 2000-ի, նոյեմբերին թերթի վերադարձը կազմել է 12 տոկոս:

Իսկ մամուլը որպես գործոն չընդունելը պետական մարմիններում, Աբրահամյանը բացատրեց նրանով, որ պատճառը «նրանց, այսինքն՝ պաշտոնյաների, մտավոր սահմանափակությունն է եւ մամուլի հետ աշխատելու ավանդույթների բացակայությունը»:

Ինչ վերաբերում է իր՝ հեռուստատեսություն գնալու մասին լուրերին, Աբրահամյանը նշեց, որ հեռուստատեսությունն ինքը շատ է սիրում, իսկ այնտեղ գնալու մասին կխոսի միայն այն ժամանակ, երբ «լուրջ առաջարկություն լինի»: Այդ լուրերն ունեն 5–5,5 տարվա պատմություն:

«Առավոտում» ավելի շատ է հայտնվում Վանո Սիրադեղյանի կերպարը, չի՞ անհանգստացնում, արդյոք, խմբագրին այդ հանգամանքը, ի պատասխան մեր այս հարցի, Աբրահամյանը նշեց. «Դա թերթին ընթերցող է բերում, ընթերցողը հետաքրքրվում է, թե ի՞նչ է մտածում Վանո Սիրադեղյանն այս կամ այն հանգամանքի մասին», իսկ թե ինչո՞ւ է Սիրադեղյանը նախընտրում «Առավոտը», Աբրահամյանը նշեց. «Արմեն Ջաֆարյանին նա համակրում է, կամ մեր թերթին է համակրում»:

Արամ Աբրահամյանը չհամաձայնեց իր թերթի թղթակցուհու՝ Լիլիթի հետ, թե իբր մրցակցություն ու անբարյացակամություն են լրագրողների սուր հարցադրումների պատճառները: «Ես կարծում եմ, որ ոչ ոք անբարյացակամ վերաբերմունք չունի «Առավոտի» հանդեպ ընդհանրապես, աշխատակազմի հանդեպ՝ մասնավորապես»:

ՆՈՒՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ԱԶԳ

կամրջ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՈՆ

Լիբանանը՝ պատերազմից առաջ եւ հիմա

Այսօր Լիբանանի ժողովուրդը նշում է իր ազգային տոնը՝ Անկախության օրը: Հայտնի է, որ 1975 թ. երկրում ծայր առած քաղաքացիական պատերազմից, Թաեֆում կայացած համաձայնությունից, իսկ այնուհետեւ լիբանանա-իսրայելական հակամարտությունից հետո, 1989 թվականի նոյեմբերին վերականգնվեց Լիբանանի սահմանադրական ինստիտուտը: Մինչ այդ երկրի նախագահ էր ընտրվել Իլիաս Հրաուին: Վերջինս, ինչպես Լիբանանի սահմանադրության անգիր մասն է պահանջում, մարոնի քրիստոնյա համայնքից է: Մինչդեռ միապալատ խորհրդարանի նախագահ ընտրվեց շիա մահմեդականների ներկայացուցիչ Նաբիհ Բըրրին, իսկ Լիբանանի վարչապետ նշանակվեց սուննի մահմեդականներից Ռաֆիկ Հարիրին: Հիշեցնենք, որ թե խորհրդարանի նախագահը, եւ թե վարչապետը այս տարվա սեպտեմբեր-հոկտեմբեր ամիսներին այցելեցին Հայաստան: Ռաֆիկ Հարիրիի այցի ընթացքում ստորագրվեց երկկողմ բարեկամության եւ համագործակցության համաձայնագիր: Այդպիսով, հայ-լիբանանյան հարաբերությունները զարգացման նոր փուլ մտան:

Արտաքին քաղաքական ոլորտում Լիբանանը այսօր էլ շարունակում է հզոր պետությունների հետ հարաբերությունների բարելավման քաղաքականությունը, ձգտում է Իսրայելի հետ հակամարտությունը խաղաղ ճանապարհով կարգավորել, դուրս մղել հարավում այսպես կոչված «անվտանգության գոտի» հաստատած իսրայելական եւ իսրայելամետ ուժերին, եւ վերականգնել երկրի դերը տարածաշրջանում: Այս իմաստով հատկանշական է 1996-1997 թթ. լիբանանա-ֆրանսիական հարաբերություններում գրանցված առաջընթացը: Իհարկե, այդտեղ իրենց դերը խաղացին ոչ միայն Ֆրանսիայի նախագահ Ժակ Շիրակի մերձավորարեւելյան քաղաքականությունը, այլեւ նրա եւ Լիբանանի վարչապետ Հարիրիի անձնական մտերմությունը:

Ինչ վերաբերում է Լիբանան-Թուրքիա հարաբերություններին, ապա դրանք նախկինի պես այնքան էլ սերտ չեն եւ մնում են միջպետական շփումների մակարդակում: Ըստ երեւույթին, դա պայմանավորված է թուրք-իսրայելական ռազմական պայմանագրի կնքումով, որն, ի դեպ, դատապարտվեց Լիբանանի կողմից: Այստեղ արժե հիշատակել նաեւ Լիբանանի խորհրդարանի որոշումը Մեծ եղեռնի վերաբերյալ: Ինչեւէ, հիմնական գերխնդիրը մնում է Իսրայելի հետ հակամարտության կարգավորումը, որից մեծամասամբ կախված է նաեւ երկրի զարգացումը, ինչպես նաեւ ի հակակշիռ իսրայելցիների սիրիական մոտ 40 հազարանոց բանակի հեռացումը երկրի հյուսիսից եւ արեւելքից:

Հայտնի է, որ Լիբանանը արդյունաբերության մեջ թույլ զարգացած երկիր է, բայց ունի համեմատաբար բարձր կազմակերպված ֆինանսաբանկային համակարգ, սպասարկման ոլորտ եւ տուրիզմ: Ի դեպ, նախապատերազմյան ժամանակաշրջանում տեսական բյուջեի մուտքի 20 տոկոսը կազմում էր տուրիզմից ստացված եկամուտը: Ունի կրթական լավ ցանց, որտեղ ամերիկյան եւ ֆրանսիական համալսարանները խաղում են կարեւոր դեր ոչ միայն Լիբանանի, այլեւ ամբողջ տարածաշրջանի համար: Անշուշտ, երկրի տնտեսության մեջ կարեւոր դեր է խաղում օտարերկրյա կապիտալը, հատկապես արաբականը եւ արեւմտաեվրոպականը:

Երկրում գործում է մոտ 95 բանկ, որոնցից 10 խոշոր բանկերի նվազագույն դեպոզիտը կազմում է մոտ 600 մլն դոլար, իսկ առավելագույնը՝ շուրջ 1.700 մլն դոլար: Լիբանանի արտաքին պարտքը կազմում է 13 մլրդ ԱՄՆ դոլար (ըստ 1997 թ. մայիսի տվյալների)՝ 1996-97 թթ. զգալի առաջընթաց արձանագրվեց օդանավակայանի, ճանապարհների շինարարության եւ ենթակառուցվածքի բարելավման ուղղությամբ: Մայրաքաղաք Բեյրութը, որ 16 տարվա պատերազմի ընթացքում քարուքանդ էր եղել, ներկայումս շինհրապարակ է հիշեցնում: Սակայն կառավարության առաջարկած ծրագրերը հանդիպեցին մեծ խոչընդոտների, հատկապես երկրի խորհրդարանում, ուր ընդդիմությունը շեշտը դնում է ժողովրդի սոցիալական վիճակի բարելավման վրա: Ըստ որոշ տվյալների, երկրում մոտ 1 մլն աղքատ կա: Ամեն դեպքում Լիբանանի կառավարությունը տնտեսական խնդիրները փորձում է լուծել արտասահմանյան վարկերի եւ կապիտալ ներդրումների միջոցով: Մեծ աշխատանք է տարվում արդյունաբերության զարգացման ուղղությամբ: Սակայն Իսրայելի կողմից Լիբանանի հարավակի ռմբակոծումները եւ երկրի ներքին քաղաքական հակասությունները դժվարացնում են տնտեսության վերականգնմանն ուղղված կառավարության ջանքերը, կասեցնում ներդրումների հոսքը երկիր: Այդ կառավարության կազմում են նաեւ երկու հայազգիներ՝ նավթի եւ արդյունաբերության նախարար Շահե Պարսումյանը (ՀՅԴ) եւ քաղաքապետական եւ գավառական հարցերի նախարար Հակոբ Դեմիրճյանը (ՀԲԸՄ):

Շուրջ 10,4 հազ. քառ. կմ տարածք եւ 3,7 միլիոն բնակչություն ունեցող համայնքային (17 համայնք) այս երկրում հայերը զբաղեցնում են կարեւոր տեղ, հատկապես երկրի տնտեսական եւ մշակութային կյանքում: Ոչ պաշտոնական համակարգման մեջ հայ համայնքը գրավում է 7-րդ դիրքը: 128 հոգանոց խորհրդարանում հայերը ունեն 7 տեղ: Հակառակ այն հանգամանքին, որ ամբողջ պատերազմի ընթացքում համայնքը ազգային ավանդական 3 կուսակցությունների գլխավորությամբ որդեգրեց «դրական չեզոքության» քաղաքականություն եւ տեղի չտվեց տարբեր կողմերից եղած հրահրումներին, զգալի կորուստներ ունեցավ թվի եւ կարողականության տեսակետից: Արտագաղթեցին շատերը: Նախապատերազմյան շուրջ 275 հազարանոց համայնքից այսօր հաշվվում է շուրջ 110 հազար հայ, որից մի զգալի մասը սիրիահպատակ, թեեւ իշխանությունները վերջերս սկսել են քաղաքացիություն շնորհելու գործում դյուրը ընդառաջումներ կատարել:

Այնուամենայնիվ, համայնքը, որ հիմնականում տեղավորված է մայրաքաղաք Բեյրութում եւ Բուրջ Համմուդ, Զալե, Անթիլիաս եւ հարակից արվարձաններում, պահպանում է իր նախապատերազմյան կառույցները: Ազգային 3 կուսակցություններն ունեն իրենց օրաթերթերը՝ «Զարթօնք» (ՌԱԿ), «Ազդակ» (ՀՅԴ) եւ «Արարատ» (ՍԴՀԿ), «Շիրակ» եւ «Բագին» գրական-մշակութային հանդեսները, ՀԲԸՄ-ի «Խօսնակ» ամսագիրը, ինչպես նաեւ «Ազգային մշակոյթ» (համայնքային) շաբաթաթերթը, «Սփիւռք» (ՀԺՇ), «Դիտակ» (անկախ), «Մասիս» (կաթոլիկ), «Ջանասէր» (բողոքական), «Արին» (երիտասարդական-անկախ) եւ այլ պարբերականները:

Բեյրութի կենտրոնական Բուրջի հրապարակի Նահատակաց հուշարձանը: Այս հրապարակում 1915 թ.-ին թուրքերը կախաղան բարձրացրին 2 տասնյակից ավել լիբանանցի մտավորականներ

Համայնքը ունի շուրջ 28 հայ առաքելական, կաթոլիկ եւ բողոքական եկեղեցիներ ու ժողովարան, եւ ավելի քան 50 հանրակրթական եւ բարձրագույն դպրոցներ: Լիբանանում (Անթիլիաս) են գտնվում Մեծի տանն Կիլիկիո կաթողիկոսությունը, հայ կաթոլիկ եկեղեցու կաթողիկոս-պատրիարքությունը, Միջին Արեւելքի հայ ավետարանականների ղեկավարությունը: Գործում են ՀԲԸՄիության, Հայ երիտասարդ ընկերակցության, Համազգայինի, ԹՄՄ-ի, ՀՄԸՄ-ի, ՀՄՄ-ի մշակութային, կրթական, բարեգործական, մարզական կենտրոնները, Գարակյոզյան եւ Ջինիշյան բժշկա-բարեգործական եւ այլ հաստատությունները:

1992 թ.-ից Լիբանանում գործում է ՀՀ դեսպանությունը, որ շնորհիվ ՀԲԸՄ-ի ղեկավարներից Նազարյան եղբայրների նվիրատվության արդեն ունի հողատարածք եւ պատրաստվում է դեսպանատան սեփական շենք կառուցել Լիբանանի մայրաքաղաքի մոտակայքում: Օբյեկտիվ թե սուբյեկտիվ հանգամանքների բերումով, ՀՀ դեսպանությունը դժբախտաբար չի վայելում համայնքի ամբողջական նեցուկն ու հարգանքը: Ընթացիկ տարում Լիբանանն էլ Հայաստանում ունեցավ իր դեսպանությունը (հավատարմատար՝ պրն Սաադ Զախիա), որ նույնպես ձգտում է մոտիկ ապագայում դեսպանության առանձին շենք ունենալ Երեւանում:

Ա. Հ.

Լիբանանյան Monday Morning թերթը Երեւանում «Թեքեյան կենտրոնի» բացման մասին

Լիբանանյան Monday Morning անգլերեն ազդեցիկ շաբաթաթերթը, որի գլխավոր խմբագիրն է լիբանանյան թերթերի խմբագիրների սենդիկայի նախագահ Մըլհեմ Քարամը, նոյեմբերի 3-ի իր համարի 4 էջերը տրամադրել է հոկտեմբերի 14-ին Երեւանում «Թեքեյան կենտրոն» շենքի բացման ու այդ օրերին անցկացված թեքեյանական զանազան միջոցառումների նկարագրությանը: Լիբանանահայ երիտասարդ, շնորհալի լրագրող Լարա Խաչիկյանը գունազարդ, ճաշակով ձեւավորված 4 էջի վրա կարողացել է ներկայացնել բացման հանդիսության կարեւոր մանրամասները, Վեհափառ հայրապետի եւ Երեւանի քաղաքապետի գլխավորությամբ կատարված արարողությունները, ելույթ ունեցողների խոսքից հատվածներ՝ չմոռանալով նաեւ հրապարակել նվիրատուների ամբողջական ցանկը:

Monday Morning-ի թղթակիցը անդրադարձել է նաեւ նույն օրը երեկոյան նորաբաց կենտրոնում կայացած ԹՄՄ «Հայկաշեն Ուզունյան» գրական մրցանակի հանձնման արարողությանը, այդ առթիվ կայացած ԹՄՄ-ի հանգուցյալ նախագահ Ֆրունզե Դովլաթյանի ստեղծագործական կյանքը պատմող նկարների ալբոմի, ինչպես նաեւ ամերիկահայ գրող Գուտցի Սիքայեյանի «Աշնան տերեւներ» գրքի շնորհման հանդեսներին:

Իհարկե, Լարա Խաչիկյանն անդրադարձել է նաեւ Թեքեյան մշակութային միության 50-ամյակին նվիրված հանդիսությանը եւ տոնական համերգին՝ օպերայի դահլիճում: Նա մեծ գովեստով է արձագանքել Նաիրա Աբրահամյանի, Հակոբ Գույումճյանի, Համմիկ Հացագործյանի եւ Վալերի Հարությունյանի այդ օր ունեցած ելույթներին: Անդրադարձել է նաեւ թեքեյանցիների 100 հոգանոց խմբի Ս. Էջմիածին այցելությանը, այդ առթիվ Մայր տաճարում հանգուցյալ թեքեյանցիների հիշատակին մատուցված հոգեհանգստյան արարողությանը: Այդ օրը թեքեյանցիներին ընդունել է Ամենայն հայոց հայրապետը, որն իր խոսքի մեջ շեշտել է Վ. Թեքեյան բանաստեղծի «հայության շունչը» վերաթարմացնելու անհրաժեշտությունը:

Թղթակիցը առանձին է անդրադարձել նույն շաբաթվա ընթացքում կայացած խորհրդանշական մեկ այլ միջոցառման՝ գրող, հրապարակագիր, ՌԱԿ-ի եւ ԹՄՄ-ի պատասխանատու ղեկավար Անդրանիկ Անդրեասյանի աճյունի մայր հայրենիքում թաղման արարողությանը, որին մասնակցում էին հանգուցյալի այրին 82-ամյա տիկին Ազատուհին, դուստրը՝ փարիզահայ երգչուհի Աստղիկ Տետեյանը, ԹՄՄ կենտրոնական վարչության անդամներ Օշին Քեշիշյանը, Երվանդ Ազատյանը, բանաստեղծ Սիլվա Կապուտիկյանը, գրողների միության քարտուղար Աբգար Ափինյանը եւ ուրիշներ:

Լրագրողն այդ խճողված օրերին հաջողացրել է կարճ հանդիպում ունենալ նաեւ ամերիկացի սենատոր Բոբ Դոուլի հետ, նկարել նրան ամերիկահայ բժիշկ Համբարձում Քեքլիկյանի հիշատակին Երեւանում ծառ տնկելիս:

Իսկապես տպավորիչ 4 էջ, գունավոր 15 լուսանկարներով, որի միջոցով օտար, այս պարագայում արաբ ընթերցողը գաղափար է կազմում ոչ միայն սփյուռքահայ ներդրումների շնորհիվ Երեւանի Թեքեյան կենտրոնում բարձրացած Թեքեյան կենտրոնի եւ նրա շուրջ ծավալվելիք մշակութային գործունեության, այլեւ Հայաստանի մասին: Ոչ միայն գաղափար է կազմում, այլեւ տպավորվում:

ԱԶԳ միջազգային

ԱՄԵՐԻԿՅԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Գերմանիան եւ Ֆրանսիան դեռեւս Եվրոպա չեն

Ամերիկյան մամուլում բազմիցս նշվել է, որ միջազգային ասպարեզում Ասիան ամենադինամիկ տարածաշրջանն է, իսկ «սկլերոզից տառապող ծեր» Եվրոպան կանգնած է անկման եզրին: Սակայն գործնականում պարզ է դառնում, որ Ասիան այնքան էլ դինամիկ չէ, եւ Եվրոպայի վիճակն էլ հեռու է անհույս լինելուց: Այդ դեպքում ինչո՞ւ են ամերիկացի քաղաքագետները տեսնում Ասիայում խորացող տնտեսական եւ ֆինանսական ճգնաժամը եւ շարունակում լռել Եվրո-

նիայից:

Եվրոպայի երկու այլ մեծ տնտեսությունները՝ Բրիտանիան եւ Իտալիան, բացառություն են կազմում: Իտալիան տրոհված է երկու մասի, որոնցից մեկը ծաղկում է, մյուսը՝ անկում ապրում: Բրիտանիան շատ առաջ է Ֆրանսիայից եւ Գերմանիայից թե՛ տնտեսության վերականգնման ժամկետների եւ թե՛ տնտեսական հաջողված բարեփոխումների առումով:

Դեռ 1980-ականներին Մարգարեթ Թետչերի կառավարած Բրիտա-

տնտեսական եւ դրամական միության ակնկալության պայմաններում եվրոպական բիզնեսն ընկղմվում է օպտիմալացման մի նոր ալիքի մեջ, որը կարող է իր ուժով գերազանցել նախորդ բոլոր ալիքները: Եվրոպական ընկերությունները, որոնք ամերիկյանների համեմատությամբ շատ ավելի քիչ են զբաղվում բիզնեսով, պակաս խոցելի են թվում:

Այսօրվա Եվրոպան կարելի է համեմատել 1980-ականների Ամերիկայի հետ. այն ժամանակ հոռետես-

տրայում առկա դրական տեղաշարժերի մասին:

Թերեւս Եվրոպայի նկատմամբ ԱՄՆ անուշադրությունը երկու հիմնական պատճառ ունի: Առաջինը Եվրամիության ընդհանուր դրամական միավորի անցնելու շուրջ ավելորդ եւ անհիմն հոռետեսությունն է: Պակաս կարեւոր չէ նաեւ այն, որ ամերիկացիներից շատերը, նաեւ այլ ազգությունների ներկայացուցիչներ, Եվրոպայի մասին պատկերացում են կազմում բացառապես Ֆրանսիայի եւ Գերմանիայի օրինակով: Գուցե պարզապես դյուրին է ողջ մայրցամաքի դժբախտությունների համար մեղադրել աշխարհի ոչ ճկուն շուկայով եւ «բարօրության պետության» ուռճացված նկարագրով այդ երկու երկրներին:

Թեկուզ ճշմարիտ է, որ Ֆրանսիան եւ Գերմանիան Եվրոպա աշխարհամասի գերիշխող տնտեսություններն են եւ եվրոպական սեր- [illegible] կայում շատ ավելի վատ վիճակում են իրենց արեւմտաեվրոպական գործընկերների համեմատությամբ:

Տնտեսական բարեփոխումները Եվրոպայում աստիճանաբար հունի մեջ են մտնում, եւ Իռլանդիայի, Դանիայի, Նիդեռլանդների, Իսպանիայի եւ Պորտուգալիայի նման փոքր պետություններն առաջ են անցնում Ֆրանսիայից եւ Գերմա-

նիային առաջարկված ազատ շուկայի քաղաքականությունն այդպես էլ համընդհանուր ընդունելության չարժանացավ Եվրոպայում փոփոխությունների իրականացման մոդել ծառայելու իմաստով: Մինչդեռ եվրոպական փոքր պետությունները՝ Նիդեռլանդները, Շվեդիան եւ Դանիան են իրականացնում տնտեսական լուրջ բարեփոխումներ: Թերեւս մի օր նման բարեփոխումների նկատմամբ հակվածություն ցուցաբերեն նաեւ Ֆրանսիան եւ Գերմանիան:

Այս երեք փոքր պետությունները հրաժարվել են տնտեսական հին համակարգից, բացել են աշխատուժի շուկան, նվազեցրել գործազրկությունը եւ նպաստավոր պայմաններ ստեղծել միջազգային մրցակցության համար: Իմիջիայլոց, սրանով այս երկրները բնավ չեն հրաժարվել իրենց փայփայած սոցիալական համաձայնության գաղափարից:

Հարավում Իսպանիան եւ Պոր- [illegible] թյան հասնելու մի այլ ձեւ: Նրանք իրենց հետադիմական տնտեսությունը փոխարինել են ժամանակակից արդյունաբերական տնտեսությամբ: Չնայած Իսպանիան դեռ տառապում է գործազրկությունից, նույնպես մեծ քայլեր է արել աշխատուժի եւ սոցիալական բարեփոխումների առումով:

Եվրոպական մայրցամաքում, տն-

ները շեփորահարում էին Ամերիկայի անկումը, իսկ երկրի բիզնեսի վերակազմակերպումն ու ԱՄՆ տնտեսության արմատական վերափոխումը վաղուց շարժընթացի մեջ էին:

Եվրոպացիների կանխատեսումների համաձայն, դրամական ընդհանուր միավորը՝ եվրոն, կստիպի կառավարություններին առավել մրցակցային հենքի վրա դնել իրենց տնտեսությունները: Մինչդեռ ամերիկացիները մտավախություն ունեն, թե եվրոն կստիպի հետաձգել տնտեսական բարեփոխումները:

Չափազանց վաղ է եզրակացնել, թե Եվրոպայի խնդիրները մնացել են հետեւում: Իրականում մեծ է վտանգը, որ տնտեսության բարելավումը հատկապես Ֆրանսիայում եւ Գերմանիայում կվտանգի հետագա բարեփոխումների իրականացումը աշխատուժի շրջափակված շուկայում եւ սոցիալական բարօրության խնդրահարույց համակարգերում:

Բարեբախտաբար, այսօրվա Եվրոպան բնավ չի սահմանափակվում այս երկու երկրներով: Դրանք պարզապես լուսավոր նկարի վրա երկու մեծ սեւ կետեր են: Մայրցամաքի երկու ավանդական առաջնորդները պետք է ժողովեն իրենց կամքի ողջ ուժը եւ հետեւեն իրենց փոքր հարեւանների օրինակին:

«ԻՆՏԵՐՆԵՅՇՆԸԼ ՀԵՐԱԼԴ ՏՐԻԲՅՈՒՆ»

Պատրաստեց Ս. ՄԱՐՈՒԽՅԱՆԸ

Չինաստան. 320 մլն ծխողների երկիրը

1881 թ., գլանակ փաթաթող մեքենայի գյուտից մի քանի ամիս անց, «Բրիթիշ Ամերիքըն թոբաքո քոմփընիի» հիմնադիր Ջեյմս Դյուկը ատլասը զննելով պարզեց, որ Չինաստանն ունի 430 մլն բնակչություն: «Ահա թե որտեղ մենք գլանակ կվաճառենք», ասաց նա իր օգնականին: 20 տարի անց ընկերությունը միլիոնավոր գլանակներ էր վաճառում Չինաստանում:

21-րդ դարի շեմին Չինաստանի շուկան շարունակում է գրավել ծխախոտ արտադրող ֆիրմաներին: Հասկանալի է. աշխարհում երեք ծխողից մեկը չինացի է: ՉԺՀ-ում տարեկան սպառվում է 1700 մլրդ գլանակ: Սա իրավի աստղաբաշխական թիվ է: Երկրորդ տեղում է ԱՄՆ-ը (համաշխարհային սպառման 8,9 տոկոսը), երրորդում՝ Ճապոնիան (6,1 տոկոս):

Ծխախոտի հանդեպ չինացիները վաղեմի հակում ունեն. ծխելը Չինաստանում միշտ էլ համարվել է նրբաճաշակության խորհրդանիշ: 1950-ական թթ. մաոիստների իշխանության գլուխ գալուց հետո ծխախոտն սկզբում դատապարտվեց որպես կապիտալիստական Արեւմուտքի բարոյական ազդեցության դրսեւորումներից մեկը: Սակայն ծխախոտի ազգային արդյունաբերության ստեղծումից եւ դրա արտադրության պետական մենաշնորհի հաստատումից հետո պաշտոնական բռնամանքը վերածվեց հավանության: Մաոն «555» կոչվող անգլո-ամերիկյան գլանակներ էր ծխում: Դեռ սրանից մի քանի տարի առաջ չին ղեկավարները Դեն Սյաո-պինի գլխավորությամբ անդադար ծխում էին ժողովների ժամանակ:

Վերջերս Պեկինի վարչակարգն սկսեց դատապարտել առողջության համար ծխախոտի վաս հետեւանքները: Այս տարվա օգոստոսին Չինաստանի մայրաքաղաքում Առողջապահության համաշխարհային կազմակերպությունն անցկացրեց 10-րդ հակածխախոտային խորհրդաժողովը: Այնտեղ ՉԺՀ առողջապահության նախարար Չեն Մինժանն ընդգծեց, որ մինչեւ 29 տարեկան 300 մլն չին երիտասարդներից 200 մլն-ը հավանաբար ծխող կդառնա, իսկ նրանց կեսը 70 տարին չլրացած կմահանա ծխախոտային թունավորումից:

Հակածխախոտային արշավների հետ է մնում աշխարհի մյուս երկրներից: 1990-ական թթ. սկզբներից զանգվածային լրատվության միջոցներում ծխախոտի գովազդը փաստորեն արգելված է: Այս տարվա մայիսից գնացքներում, տաքսիներում, ավտոբուսներում, մետրոյում, եւ օդանավակայաններում, ինչպես նաեւ ներքին ավիագծերում ծխելն արգելված է: Բացի դրանից, 300 բնակավայրում, այդ թվում Պեկինում, արգելվում է ծխել բոլոր հասարակական վայրերում: Բայց «Մարլբորոյի» եւ այլ գլանակների գովազդները կարելի է տեսնել խուլ շրջաններում եւ Պեկինի որոշ [illegible] ների պատերին:

Չինաստանում հակածխախոտային պայքարն իրոք դժվար է ընթանում, քանզի միասնական կարծիք չկա նույնիսկ կառավարության մեջ: Ծխախոտի արդյունաբերությունը խիստ շահութաբեր է: «Էկոնոմիստ» հանդեսի տվյալների համաձայն միայն անցյալ տարի Չինաստանի ծխախոտի ազգային կորպորացիայի արտադրանքից գանձվել է մոտ 10 մլրդ դոլար, որ կազմում է երկրի բոլոր եկամուտների 12 տոկոսը: Ի դեպ, Չինաստանի ծխախոտային այդ ընկերությունը աշխարհում գլանակների խոշորագույն արտադրողն է եւ տալիս է համաշխարհային արտադրանքի 30 տոկոսը (ամերիկյան «Ֆիլիպ Մորիսը»՝ 15 տոկոս, բրիտանական BAT-ը՝ 12,5 տոկոս): Ինչ վերաբերում է արտասահմանյան գլանակներին, դրանք Հոնկոնգից ՉԺՀ են բերվում անօրինական կերպով եւ կազմում Չինաստանի շուկայում վաճառվող ամբողջ ծխախոտի ընդամենը 5 տոկոսը:

ՇՐՋԱՆ

Թուրքիան հրաժարվել է Եվրամիության հետ ոչ պաշտոնական հանդիպումներ ունենալու առաջարկից

ԱՆԿԱՐԱ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Թուրքիան հրաժարվել է ոչ պաշտոնական հանդիպումներ անցկացնելու Եվրամիության առաջարկից, դա նվաստացուցիչ համարելով այն բանից հետո, երբ Եվրամիությունը հրաժարվել է Թուրքիային ընդգրկել դեկտեմբերի 24-ին տեղի ունենալիք այդ կազմակերպության ընդլայնման համաժողովի նիստին, գրում է «Միլիեթ» օրաթերթը նոյեմբերի 21-ին: Թուրքիայի կառավարությունը հայտարարել է, որ եթե Եվրամիության անդամներին չհաջողվի համաձայնության գալ այդ հանդիպմանը Թուրքիայի մասնակցության հարցում, ապա «իմաստ չունի» ոչ պաշտոնական բանակցություններ անցկացնել:

Եվրամիության հետ Թուրքիայի հարաբերությունները նոյեմբերի 20-ին Լյուքսեմբուրգում քննարկվել են այդ կազմակերպության անդամների ոչ պաշտոնական բանակցությունների ժամանակ: Հունաստանն ու Գերմանիան առաջվա պես կտրականապես դեմ են Թուրքիայի անդամակցությանը: Եվրամիությունը գտնում է, որ Անկարան անդամակցելու որեւէ ակնկալիք չի կարող ունենալ, քանի դեռ միջոցներ չի ձեռնարկել երկրում մարդու իրավունքներն ապահովելու, քրդական խնդիրը եւ Հունաստանի հետ շարունակվող հակամարտությունը լուծելու ուղղությամբ:

«Բաղդադը գործարք չի կնքել Մոսկվայի հետ»

ԿԱՀԻՐԵ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իրաքի փոխվարչապետ Թարիք Ազիզը հինգշաբթի Եգիպտոսի մայրաքաղաքում բանակցություններ է վարել Արաբական պետությունների լիգայի գլխավոր քարտուղար Իսմաթ Աբդել Մաջիդի, իսկ ապա՝ Եգիպտոսի արտգործնախարար Ամր Մուսայի հետ:

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը հաղորդել է, որ Արաբական պետությունների լիգայի ղեկավարի հետ հանդիպումից հետո կայացած մամլո ասուլիսում Ազիզը հերքել է այն ստահոդ լուրը, թե «Բաղդադը գործարք է կնքել Մոսկվայի հետ»: «Ռուսները, ասել է նա, Անվտանգության խորհրդի մշտական անդամներ են եւ առանձնահատուկ պատասխանատվություն են կրում Իրաքի հիմնախնդրի կարգավորման համար. եվ մենք նրանց խնդրեցինք մի բան՝ շտկել ՄԱԿ-ի հատուկ հանձնաժողովում ստեղծված վիճակը, այն դարձնել իսկապես Միավորված ազգերի, հիմնավորված փորձագետների հանձնաժողով: Նման հանձնաժողովի հետ Իրաքը պատրաստ է համագործակցել լրիվ ծավալով, եւ մեզ համար կարելիություն երեւան կգա վերացնելու յոթնամյա պատժամիջոցները»:

Ազիզը հատկապես նշել է, որ խոսքը հատուկ հանձնաժողովի կազմը փոխելու խնդրանքի մասին է, իսկ Ռուսաստանը՝ որպես Անվտանգության խորհրդի մշտական անդամ, խոստացավ հասնել Իրաքի ինքնիշխանության հարգմանը եւ առավելագույն ջանքեր գործադրել արագացնելու շրջափակումը վերացնելու աշխատանքները:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ամերիկյան ռմբակոծիչները վայրէջք կատարեցին Քուվեյթում

ԷԼ ՔՈՒՎԵՅԹ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ամերիկյան «Սթելս» տիպի վեց ռմբակոծիչներ նոյեմբերի 21-ին վայրէջք են կատարել Քուվեյթում, ամրապնդելով ԱՄՆ-ի ռազմական ներկայությունը Պարսից ծոցում: Չնայած ՄԱԿ-ի տեսչական խմբի վերադարձը թույլատրելու պաշտոնական Բաղդադի հայտարարությանը, արեւմտյան տերությունները չեն թուլացնում զգոնությունը եւ զորքերի մարտական պատրաստության պայմաններում հետեւում են, թե արդյո՞ք Իրաքը կկատարի իր խոստումը: Ըստ այդմ էլ նրանք շարունակում են ամրապնդել ռազմական ներկայությունը տարածաշրջանում:

Պակիստանի վարչապետը սպառնում է պաշտոնազրկել նախագահ Լեգարիին

ԴԵԼԻ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Պակիստանի վարչապետ Նավազ Շարիֆը սպառնացել է խորհրդարանի զույգ պալատների համատեղ նստաշրջան գումարել եւ որոշում ընդունել տալ պաշտոնազրկելու նախագահ Ֆարուք Լեգարիին՝ երկրում սահմանադրական ճգնաժամը դադարեցնել չցանկանալու համար: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, Շարիֆը հինգշաբթի օրը հենց դրանում է մեղադրել Պակիստանի պետության ղեկավարին, որը հրաժարվել է անհապաղ հաստատել նախորդ օրը Ազգային համաժողովի ընդունած լրացումը Սահմանադրության մեջ: Լրացումը գերագույն դատարանին զրկում է Պակիստանի այդ գլխավոր իրավաբանական մարմնի անդամների հասցեին հարձակումներ թույլ տալու համար վարչապետին «որակազրկելու» իրավունքից:

ՎՈԼԳՈԳՐԱԴ

Միլիոն դոլարանոցը սոսկ հուշանվեր է

Կազմակերպված հանցագործությունների դեմ պայքարի Վոլգոգրադի վարչության աշխատակիցներն իրենց աչքերին չհավատացին, երբ ձերբակալված դրամանենգներից մեկի մոտ հայտնաբերեցին 1 միլիոն դոլարանոց թղթադրամ: 1988 թ. թողարկված բանկատոմսն իսկական էր եւ պաշտպանական մի քանի աստիճան ուներ: Վոլգոգրադցի քննիչների հարցմանն ի պատասխան ՌԴ ներքգործնախարարությունից հայտնեցին, թե նման բան նախկինում երբեւէ չեն տեսել: Ի դեպ, դրամանենգները մտադրվել էին այդ թղթադրամը միամիտ հայրենակիցներին վաճառել առնվազն 6 մլրդ ռուբլով, այս առիթով գրում է «Կոմսոմոլսկայա պրավդա» թերթը: Այնինչ պարզվում է, որ դա սոսկ հուշանվեր է: Հիանալի որակով այն թողարկում է կանադական ֆիրմաներից մեկը եւ վաճառում հատը 1 դոլարով: Իսկ 500, 1000, 5000 եւ նույնիսկ 10000 դոլարանոց թղթադրամներ, իրոք, գոյություն ունեն: Բայց 1969 թ. ԱՄՆ պետական գանձարանը դադարեցրեց դրանց թողարկումը եւ ներկայումս աստիճանաբար հանում է շրջանառությունից: Այժմ նախագահ Չեյզի դիմանկարը կրող 10 հազարանոց թղթադրամների թիվը խիստ սահմանափակ է. մինչեւ 1929 թ. թողարկվածներից մնացել է ընդամենը 10 հատ, ավելի ուշ թողարկվածներից 335 հատ: Հավանաբար դրանք պահվում են հավաքորդների մոտ, քանի որ մինչեւ օրս պահպանում են իրական դրամական արժեքը:

Իսկ ամերիկյան ներկա թղթադրամներից ամենահազվագյուտը, որքան էլ տարօրինակ թվա, 2 դոլարանոցն է, որը կրում է նախագահ Ջեֆերսոնի դիմանկարը: Այն տպագրվել է նաեւ 1996 թ. նոր տարբերակով, սակայն շրջանառության մեջ գրեթե չկա, քանզի պահանջարկ չի վայելում:

Մշակույթ

Հայաստանի պատմության պետական թանգարանի սրահներում հավաքվել էին պատերազմի հարյուրավոր վետերաններ, «Մարշալ Բաղրամյան» հիմնադրամը, մտավորականության ներկայացուցիչներ: Նրանք եկել էին թանգարանի աշխատակազմի հետ տոնելու Խորհրդային Միության մարշալ, Խորհրդային Միության կրկնակի հերոս Հովհաննես Բաղրամյանի ծննդյան 100-ամյա հոբելյանը: Այստեղ ներկայացված է Բաղրամյան մարդը, զինվորը, գեներալը, ականավոր զորահրամանատության մեջ: Նրա տաղանդը բարձր են գնահատել Խորհրդային Միության մարշալներ Գ. Ժուկովը, Երյոմենկոն, Բաբաջանյանը, Իսակովը, Ռոտմիստրովը, Ռոկոսովսկին, բանակի գեներալներ Շտեմենկոն, Կոսաոովը, Սանդալովը եւ բազմաթիվ ուրիշներ: Հայրենիքն իր արժանին գնահատականն է տվել իր զավակին, երկրի պաշտպանունակության ամրապնդման գործում նրան արժանացնելով Խորհրդային Միության մարշալի բարձր կոչման եւ Խորհրդային Միության կրկնակի հերոսի կոչման: Ցուցադրությաններ, նամակները եւ նվերները մի առանձին հմայք են տալիս ցուցադրությանը: Ցուցադրության զարդն է թեհրանահայերի Բաղրամյանին նվիրված ոսկեզրվագ թուրը, որը մարշալը 1967 թ. նվիրել է թանգարանին: Մ. Սարյանի կտավը, որտեղ պատկերված է մարշալը նստած (1947 թ.), զարդարում է միջանցիկ պատը: Ցուցադրվում է նաեւ այն նամակը, որը վարպետը ուղարկել է Բաղրամյանին կապված իր ստեղծագործական աշխատանքի հետ: Լինելով զբաղված մարդ ծառայության մեջ, Հ. Բաղրամյանը նաեւ

«Ես պետք է անեի ավելին, քան արեցի, բայց արեցի՝ ինչ կարողացա»

Ցուցահանդես նվիրված Հովհաննես Բաղրամյանին

տարը: Ակամայից հասկանալի են դառնում նրա խոսքերը. «Ես պետք է անեի ավելին, քան արեցի, բայց արեցի ինչ հասցրի, ինչ կարողացա...», որի տակ դրված է մարշալի միակ հայերեն ստորագրությունը:

Հ. Բաղրամյանի վրա ծանր ազդեցություն է թողել հայոց ցեղասպանությունը, եւ նրա զինվորական կենսագրությունը սկսվում է 1915 թվականից, երբ կամավոր մտավ ռուսական բանակի շարքերը: Իր հուշերում մարշալը պատմում է, թե այդ տարիներին Պարսկաստանում եղած ժամանակ ինչպես է զմայլվել Դարեհ I Բեհիստունյան հայտնի արձանագրությամբ:

Հետաքրքիր բնօրինակ լուսանկարները պատմում են Ալեքսանդրապոլում անցկացրած տարիների մասին ու հեծյալ գնդի հրամանատար էր, այնուհետեւ նրա ուսումնական տարիները Ֆրունզեի անվան ակադեմիայում, Գլխավոր շտաբի ակադեմիայում, որից հետո սկսվում են պատերազմական տարիները: Զինվորից մինչեւ զորահրամանատարական բարձունքների կատարելության հասնելու ճանապարհը բարդ ու դժվարին է եղել: Սակայն այդ ճանապարհներին նա մնացել է հինք իրեն հարազատ, միշտ պահանջկոտ առաջին հերթին իր, այնուհետեւ ենթակաների նկատմամբ. բոլոր հարցերը լուծում էր խորանալով գործի էու-

[illegible] որ այս բոլոր նյութերը անձնական իրերը, վավերագրական փաստաթղթերը, լուսանկարների ալբոմները մարշալն իր ձեռքով է հանձնել թանգարանին դնելով յուրաքանչյուր փաստաթղթի տակ իր մակագրությունը: Ռազմագիտական արվեստի մասնագետներին հատկապես կհետաքրքրեն մարշալի ձեռքով կազմված քարտեզները, որից Սարդարապատի ճակատամարտի քարտեզը կազմել է ակադ. Գ. Ղարիբջանյանի խնդրանքով: Իսկ գիտության եւ մշակույթի գործիչների, ինչպես նաեւ հասարակական, քաղաքական գործիչների, տարբեր կազմակերպությունների գրություն-

հասարակական, քաղաքական եւ ռազմագիտական մեծ գործունեություն ծավալեց: Նրա գրչին են պատկանում «Սովետական ժողովրդի մեծ հաղթանակը», «Հերոս քաղաք Դնեպրի վրա», «Այսպես սկսվեց պատերազմը», «Մեծ հաղթանակի ճանապարհին», «Իմ [illegible]» եւ այլ աշխատություններ, որոնց վրա դրված է մարշալի մակագրությունը եւ ցուցադրվում են առանձին վահանակում: Ներկայացված է նաեւ այս տարվա օգոստոսին Մոսկվայում մարշալի 100-ամյակին նվիրված ցուցահանդեսի բացման արարողությունից մի հատված եւ նախագահ Լ. Տեր-Պետրոսյանի խոսքը: Ցուցահանդեսն ավարտվում է Բաղրամյանի վերջին լուսանկարով, որտեղ վերջին կենացը նվիրում է հաղթանակի պատվին:

ՄԵԴԱ ԳԱԼՍՏՅԱՆ
Նորագույն պատմության բաժնի վարիչ

Համերգ-նվիրում Ավետ Տերտերյանին

Մարդաշատ էր երեկ Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանի համերգասրահը, որտեղ «Ավետ Տերտերյան» մշակութային ֆոնդը կազմակերպել էր համերգ-նվիրում իրավամբ 20-րդ դարի մեծ արվեստագետների շարքը դասվող, ինքնատիպ կոմպոզիտոր Ավետ Տերտերյանի հիշատակին: Կոմպոզիտորի կինը՝ երաժշտագետ, պրոֆեսոր Իրինա Տիգրանովան, նախքան բեմ հրավիրելը կատարողներին, այն միտքը հայտնեց, որ այսօր, քան երբեւէ երաժշտությունը պետք է միախմբի եւ ներդաշնակի մարդկանց, օգնի նրանց միմյանց ավելի լավ ճանաչելու եւ ասելու այն, ինչը նրանք չեն կարող արտահայտել բառերով: «Հենց այդ է այն նպատակներից մեկը, որ հավաքել է այս սրահում մեզ բոլորիս», ասաց Իրինա Տիգրանովան: Միջոցառման առաջին մասին իրենց մասնակցությունը բերեցին «Սոգարս» եվրոպական ակադեմիայի ստաժոր, երգչուհի Աննա Մայիլյանը եւ շնորհալի ու տակավին երիտասարդ կատարողներ: Հաճելի անակնկալ էր Էդգար Հովհաննիսյանի սոնատը գրված ջութակի համար, որը հուզաթաթավ խորությամբ հնչեց Անի Կուրտիկյանի կատարմամբ: Երիտասարդ ջութակահարուհուն հաջողվեց հասցնել ունկնդրին ստեղծագործության իմաստային խոհա-փիլիսոփայական ո-

լորտը: Էդվարդ Միրզոյանի «Դաշնամուրի պոեմ» երկի վառ կատարմամբ հանդես եկավ Ավետ Տերտերյանի թոռնուհին Մարիա Տերտերյանը: Հայ դաշնամուրային երաժշտության այդ գանձը նրա մատուցմամբ փայլեց կերպարային լարված արտահայտչականությամբ: Մասնեի «Էլեգիա»-ի եւ Պոպերի «Ճախարակ»-ի կատարմամբ իր երաժշտական մեծ շնորհը դրսեւորեց Ավետ Տերտերյանի անվան թոշակին արժանացած թավջութակահար Տիգրան Մուրադյանը, որին նրբորեն նվագակցեց Դիանա Բեգոյանը: Համերգի առաջին մասի իսկական զարդն էր Շոսոնի «Տրտմության երգը», գրված ձայնի, դաշնամուրի եւ լարային քառյակի համար: Այն նրբակերտ եւ գունագեղ կատարեցին Աննա Մայիլյանը, Մարիա Տերտերյանը եւ լարային քառյակը Անի Կուրտիկյան, Լիլիթ Դավթյան, Տիգրան Գրիգորյան, Հայկ Բաբայան կազմով, որի ղեկավարն է պրոֆեսոր Էդիթ Ավագյանը:

«Նվիրում Տերտերյանին» միջոցառման կարեւորագույն հատվածը Ավետ Տերտերյանի առաջին լազերային սկավառակի շնորհանդեսն էր: Ներկաները մեծագույն ուշադրությամբ եւ իրենց հիշատակի ու հարգանքի տուրքը հատուցելով սիրված մեծանուն կոմպոզիտորին, ունկնդրեցին հիշյալ լազերային սկավառակով թողարկված Ա. Տերտերյանի թիվ 3 սիմֆոնիան Հայաստանի սիմֆոնիկ նվագախմբի կատարմամբ, Լ. Ճգնավորյանի նվագավարությամբ: Լազերային սկավառակը Ավետ Տերտերյանի կնոջ կողմից ընծայվեց Արամ Խաչատրյանի տուն-թանգարանին:

Թ. Հ.

ԲԵՄ

«Երջանիկ եմ, որ Ալեքսանդր Գուրգենովի ուսանողուհին եմ»

Հազվադեպ է, երբ կոնսերվատորիայի շեմին նոր ոտք դրած ուսանողը հանդես է գալիս սիմֆոնիկ նվագախմբի հետ: Այդպիսի հնարավորություն էր շնորհվել Երեւանի Կոմիտասի անվան կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր Ալեքսանդր Գուրգենովի դասարանի առաջին կուրսի ուսանողուհի Կամիլա Երկանյան-Հովհաննիսյանին:

Չնայած երիտասարդ տարիքին, Կամիլան արդեն համերգային լուրջ կենսագրություն ունի: Դեռ լինելով Երեւանի Մ. Միրզայանի երաժշտական դպրոցի հմուտ մանկավարժ Բրաբինո

Քեշյանի սանուհի, բազմիցս հանդես է եկել մենահամերգներով, բարդ եւ բազմակողմանի նվագացանկով ելույթներ է ունեցել թե՛ Երեւանում, թե՛ սփյուռքում՝ հնչեցնելով Բախի, Բեթհովենի, Մենդելսոնի, Շոպենի, Բաբաջանյանի ստեղծագործությունները, որոնք իրենց բարդությամբ եւ կատարման բարձր մակարդակով կարող են պատիվ բերել ցանկացած շատ ավելի հասուն տարիքի դաշնակահարի:

Երաժշտական հանրության հիշողության մեջ դեռ թարմ է Կամիլա Երկանյան-Հովհաննիսյանի մենահամերգի վառ տպավորությունը, որը [illegible] ամսին Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տանը: Դժվարին ծրագիր՝ Բախի «Տոկատա մի մինոր», Շոպենի «Բալլադ» եւ «Սկերցո», Բեթհովենի թիվ 3 կոնցերտը, որի կատարման ընթացքում՝ այն ժամանակ դեռ կոնսերվատորիայի նախապատրաստական բաժնի ուսանողուհի, նա ցուցաբերեց գործիքին տիրապետելու անկաշկանդություն, երաժշտության հասուն ըմբռնում եւ ամենագնահատելին՝ դահլիճին լսել տալու ոչ հաճախակի հանդիպող ունակություն:

Այս համերգում ունկնդրին ծանոթ վերոհիշյալ հատկություններին գումարվեց օժտված դաշնակահարուհու շնորհքների եւս մի գեղեցիկ փունջ՝ նրբին երաժշտականություն, կատարողական բացառիկ կուլտուրա, բեմական վայելուչ կեցվածք: Այս ամենում, անշուշտ, «առյուծի բաժինն» ունի կոնսերվատորիայի պրոֆեսոր, մտավորականի եւ արվեստագետի ուրույն նկարագրի տեր անհատականություն, Ալեքսանդր Գուրգենովը: «Ես երջանիկ եմ, որ սովորում եմ Ալեքսանդր Գուրգենովի մոտ. նա ոչ միայն հիանալի դասախոս է եւ դաշնակահար, այլ նաեւ շատ հետաքրքիր մարդ: Մեր դասերը անչափ հետաքրքիր են անցնում, նրա հետ կարելի է խոսել, մտորել շատ եւ շատ բաների մասին», ասում է Կամիլան:

...Կատարում էր Բեթհովենի՝ դաշնամուրի եւ նվագախմբի համար գրված թիվ 3 կոնցերտը: Դա հնչեց համերգի առաջին բաժնում:

Այն հազվադեպ կատարումներից էր, երբ նվագը, իրոք, խոսում է: Դաշնակահարուհու նուրբ մատների տակ լեզու առած գործիքի ստեղները արարում էին բեթհովենյան անպարփակ աշխարհը: Ավարտից հետո մի քանի րոպե չէին լռում ծափահարությունները: Մենակատարուհու ելույթից այսքան ոգեւորված ես չեմ մոռացել նաեւ սիմֆոնիկ նվագախմբի կազմում ընդգրկված, երիտասարդ երաժիշտներին, որոնցից ոմանք զուգե Կամիլայի համակուրսեցիներն էին: Նրանք պատշաճ մակարդակով նվագակցեցին, իրենց նպաստը բերելով համերգի ընդհանուր հաջողությանը, շնորհալի դիրիժոր Եղիշե Խաչատրյանի նվագավարությամբ, որը պրոֆեսոր Արամ Քաբանյանի ասպիրանտն է:

Համերգի երկրորդ բաժնում կատարվեց Մոցարտի թիվ 35 «Հաֆներ» սիմֆոնիան:

Ունկնդիրները, որոնց թվում էին ե՛ւ կոնսերվատորիայի սաներն ու դասախոսները, ե՛ւ անվանի արվեստագետներ, ե՛ւ երջանիկ ծնողներ, բավարարությամբ վավերագրեցին, որ Երեւանի կոնսերվատորիայում լուրջ եւ պրոֆեսիոնալ պատշաճ մակարդակով է հիմնված բուհի սիմֆոնիկ նվագախմբի հարցը, որի ղեկավարն է երիտասարդ օժտված դիրիժոր եւ կոմպոզիտոր Դավիթ Հարությունյանը:

«Ուրախ եմ բոլորի համար, համերգի ավարտին ասաց ՀՀ ժողովրդական արտիստ, մեծավաստակ դիրիժոր, պրոֆեսոր Արամ Քաբանյանը, Կամիլան մեծ շնորհքի եւ ապագայի տեր դաշնակահարուհի է. չնայած արվեստում անելիքներ միշտ կան ու կան, իր առջեւ դրված բարդ խնդիրները պատվով հաղթահարեց նաեւ Եղիշե Խաչատրյանը: Իսկ կոնսերվատորիայի սիմֆոնիկ նվագախմբի անդամներին՝ մեր հիանալի երիտասարդությանը՝ ցանկանում եմ ջանակուռ աշխատանք եւ դեպի մեծ բեմ տանող պայծառ ճանապարհ: Նույնն եմ ցանկանում, իհարկե, նաեւ այսօրվա գեղեցիկ համերգի «հերոսներին»՝ Կամիլային եւ Եղիշեին»:

ՀՐԱՉՅԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍՅԱՆ

ՀՈՒՆԱՍՏԱՆ

Հայկական ամիս Սալոնիկում

«Սալոնիկ-97. եվրոպայի մշակութային մայրաքաղաք» հանդիսությունների շրջանակներում անց էր կացվում հայկական ամիս: Սալոնիկ էին հրավիրվել «Կոմիտաս» քառյակը, Հայաստանի ազգային կամերային նվագախումբը Արամ Ղարաբեկյանի գլխավորությամբ, Հայաստանի պետական պատկերասրահի տնօրեն Շ. Խաչատրյանը՝ իր հետ բերելով արվեստի եզակի գործեր: Հոկտեմբերի 13-14-ին ելույթ ունեցավ «Կոմիտաս» քառյակը, որը կատարեց Հայդնի, Բեթհովենի, Կոմիտասի, Բաբաջանյանի, Սարյանի, Միրզոյանի ստեղծագործությունները:

Հայաստանի պետական պատկերասրահից բերված Այվազովսկու, Մարտիրոս Սարյանի, Հովնաթանյանի, Մինաս Ավետիսյանի եւ այլոց գործերի ցուցադրման բացումը մեծ հանդիսավորությամբ տեղի ունեցավ շքեղ մի ցուցասրահում: Նկարները կարծես նոր որակ ստացան՝ ցուցադրվելով արտասահմանում, օտար մշակույթների կողքին եւ հիացմունքի բարձր գնահատականի արժանացան բոլորի կողմից: Ցուցահանդեսի բացմանը ներկա էր ՀՀ դեսպան Արման Կիրակոսյանը, Հունաստանի պաշտոնական, քաղաքական, մշակութային շրջանակների ներկայացուցիչներ:

Հայկական ամիսը եզրափակվեց կամերային նվագախմբի համերգներով, Ա. Ղարաբեկյանի նվագավարությամբ:

Է. Մ.

ԱԶԳ

Մարզական

ԲԱՍԿԵՏԲՈԼ

Այդքան տարբեր խաղեր

Շարունակվում են տղամարդկանց եւ կանանց երեւանյան 4-րդ միջազգային մրցումները:

Երեկ մայրաքաղաքի «Գրանդ» մարզակումբի դահլիճում անցկացվեցին երկրորդ տուրի հանդիպումները: Տեղի ունեցած երկու խաղերն իրենց բովանդակությամբ չափազանց տարբեր էին:

Կանանց մրցաշարում հանդիպեցին Երեւանի ՖԻՄԱ-ի եւ Ստավրոպոլի բասկետբոլիստուհիները: Խաղադաշտում պայքար, փաստորեն, չստացվեց: Հյուրերը արդեն առաջին խաղակեսում մեծ առավելություն ձեռք բերեցին (50-21) եւ ի վերջո չափազանց վստահ հաղթանակ տարան 101-40 հաշվով:

Այլ էր պատկերը Վրաստանի հավաքական-«Գրանդ» ակումբ հանդիպման ժամանակ: Առաջին խաղակեսում հավասար պայքար էր ընթանում, թիմերից ոչ մեկին չէր հաջողվում առաջ անցնել: Միայն վերջին վայրկյաններին երեւանցիներին հաջողվեց 3 միավորի առավելությունը ստանալ (40-37):

Իսկ երկրորդ խաղակեսում պարզապես աներեւակայելի բաներ կատարվեցին: Հենց սկզբից «Գրանդի» բասկետբոլիստները նախաձեռնությունը վերցրին եւ վստահորեն առաջ անցան: Երբ խաղավարտին 7-8 րոպե էր մնացել, նրանք 17 միավոր ավելին ունեին հաշիվը 75-58 էր: Թվում էր, թե ամեն ինչ պարզ է: Սակայն դրան համաձայն չէին Վրաստանի մարզիկները. Նրանք դիմեցին «մամլիչ» պաշտպանական տակտիկային, եւ հաշվի տարբերությունը սկսեց աստիճանաբար կրճատվել: «Գրանդը» միայն նվազագույն առավելություն ուներ, իսկ երբ հնչեց եզրափակիչ սուլոցը, հաշիվը 81-80 էր հօգուտ երեւանցիների: Այսուհանդերձ, «Գրանդի» բասկետբոլիստները շատ դժվար հաղթանակ տարան: Մեր թիմի բոլոր խաղացողներն էլ արժանի են գովասանքի, բայց հատկապես փայլեց 16-ամյա Հրաչյա Ռոստոմյանը: Նա իր թիմին բերեց 19 միավոր:

Այսօր կանցկացվեն երրորդ տուրի խաղերը: Կանանց մրցումներում կհանդիպեն Հայաստանի հավաքական-ՖԻՄԱ, տղամարդկանց մրցաշարում Հայաստանի հավաքական-«Գրանդ» զույգերը:

ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆ

ՖՈՒՏԲՈԼ

Ուժեղագույնը ՖՀԴ-1 թիմն է

Ավարտվեց Երեւան քաղաքի ֆուտբոլի 1997 թվականի պատանեկան ակումբային առաջնությունը: Մասնակցեցին 6 մարզադպրոցի երեք տարիքային խմբերի (1982, 83, 84 թթ. ծնվածներ) 21 թիմեր: Բացի ակումբային հաշվարկներից, որոշվեցին նաեւ առանձին տարիքային խմբերի առաջատարները:

Ինչպես սպասվում էր, առաջին տեղը գրավեց Էդվարդ Գրիգորյանի անվան ֆուտբոլի հանրապետական դպրոցի 1-ին թիմը (տնօրեն Ա. Միրականյան, մարզիչներ Ս. Գալստյան, Բ. Ղալոյան, Հ. Անդ[illegible]ասյան, Դ. [illegible]): Երկրորդ հորիզոնականը բաժին հասավ Երքաղաքապետարանի ֆուտբոլի մարզադպրոցի թիմին (տնօրեն Վաչիկ Խաչատրյան): Լավագույն եռյակը եզրափակեց Էդվարդ Գրիգորյանի անվան մարզադպրոցի 2-րդ թիմը:

Ուրախալի է, որ Արաբկիրի համայնքի մարզադպրոցի 1983 թ. ծնվածների թիմը 22 տարվա ընթացքում առաջին անգամ զբաղեցրեց պատվավոր 3-րդ հորիզոնականը: Անհաջող հանդես եկան քաղաքապետարանի ենթակայության Շենգավիթի համայնքի մարզադպրոցի ու «Նաիրիս» մարզակումբի թիմերը: Վերջիններիս գրաված 6-րդ տեղը պատիվ չի բերում նաիրիսցիներին, քանի որ նրանք ունեն մարզումային անհրաժեշտ պայմաններ (բարեկարգ մարզադաշտ, մարզադահլիճ եւ այլն):

Ինչպես տեղեկացանք ՀՀ վաստակավոր մարզիչ Հենրիկ Նալբանդյանից, մրցաշարն անցավ բարձր մակարդակով: Ճիշտ է, եղան նաեւ տհաճ միջադեպեր: Օրինակ, հանդիպումների ընթացքում որոշ մարզիչներ անհարգալից վերաբերմունք են ցուցաբերել մրցավարի նկատմամբ, միջամտել նրա աշխատանքին:

Պատանեկան առաջնության առաջին շրջանի խաղերը սպասարկել են հանրապետության լավագույն մրցավարները, իսկ երկրորդ շրջանի հանդիպումները Վարդան [illegible]յանի ղեկավարած մրցավարական դպրոցի սաները:

Ամփոփիչ աղյուսակ

Թիմերը	82թ.	83 թ.	84 թ.	Մ
ՖՀԴ-1	1	1	1	3
ԵՖԴ	3	2	2	7
ՖՀԴ-2	4	5	3	12
Էրեբունի N1	6	4	4	14
Շենգավիթ N2	2	7	6	15
Նաիրիս	5	6	5	16
Արաբկիր N 2	7	3	7	17

Ծանոթություն. Ակումբային հաշվարկը որոշվում է երեք տարիքային խմբերի միջեւ գրաված տեղերի նվազագույն հաշվարկով:

ԱՐՄԵՆ ԴԱՎԹՅԱՆ

ՇԱԽՄԱՏ

Մշտական ու լավագույն մարզիչը՝ Նշան Քեչիչյան

Հերթական անգամ ուրախանալու առիթ տվեց Լոս Անջելեսի «Արմենիա» շախմատային ակումբը: Բազմամյա մարզիչ եւ ակումբի տնօրեն Նշան Քեչիչյանի սանը՝ 7-րդ դասարանցի Մինաս Նորդանյանը վերելքով հանդես եկավ Նյու Ջերսիում անցկացված ԱՄՆ-ի պատանի շախմատիստների բաց մրցաշարում, որին մասնակցում էին 1200 շնորհալի մարզիկներ: Միայն վերջին տուրում կրած ցավալի պարտությունը Մինասին զրկեց առաջին մրցանակից: Բայց Նորդանյանի վերջնական արդյունքը՝ 9-րդ տեղ, նույնպես շատ բարձր է նման մրցաշարի համար:

Հիմնական մրցումներից հետո կազմակերպված կայծակնային մրցաշարում Մինաս Նորդանյանը հասավ առավել մեծ հաջողության՝ բաժանելով երրորդ-չորրորդ տեղերը:

Մի քանի օր հետո «Արմենիայի» միանգամից 17 սաներ իրենց մշտական, անփոփոխ եւ միակ մարզիչի՝ Նշան Քեչիչյանի գլխավորությամբ Արիզոնայում կմասնակցեն ԱՄՆ-ի դպրոցականների մեկ այլ, շատ ուժեղ ու ներկայացուցչական մրցաշարի:

Գ. Հ.

Երեք առաջատար

Բելգրադյան շախմատային ավանդական մրցումները, որոնք անցկացվում են Հարավսլավիայի մայրաքաղաքի «Սավա-կենտրոնի» 5 հազարանոց դահլիճում, մոտեցել են ավարտին:

«Ինվեստբանկ-97» անվանումը կրող՝ ՖԻԴԵ-ի դասակարգման 18-րդ կարգի մրցաշարում տեղի ունեցան ութերորդ տուրի հանդիպումները: Հինգ պարտիաներից չորսը՝ Վասիլի Իվանչուկ (Ուկրաինա)-Ժոել Լոթյե (Ֆրանսիա), Վիշվանաթան Անանդ (Հնդկաստան)-Ալեքսանդր Բելյավսկի (Սլովենիա), Ալեքսեյ Շիրով (Իսպանիա)-Լյուբոմիր Լյուբոեւիչ (Հարավսլավիա) եւ Կիրիլ Գեորգիեւ (Բուլղարիա)-Վլադիմիր Կրամնիկ, ավարտվեցին ոչ-ոքի արդյունքով: Միայն Բորիս Գելֆանդը (Բելառուս) կարողացավ սեւ ֆիգուրներով խաղալով պարտության մատնել Ալեքսանդր Կովաչեւիչին (Հարավսլավիա):

Մրցաշարային աղյուսակը շարունակում են գլխավորել Իվանչուկը, Անանդը եւ Շիրովը, որոնք ութ հնարավորից վաստակել են 5,5-ական միավոր: Նրանց հետեւում են Կրամնիկը, Գելֆանդը եւ Լոթյեն. Նրանք 4,5-ական միավոր ունեն:

Միայն վերջին՝ իններորդ տուրի պարտիաները կանվանեն մրցաշարի հաղթողներին: Հատկապես կարեւոր են Կրամնիկ-Իվանչուկ, Գելֆանդ-Անանդ, Բելյավսկի-Շիրով հանդիպումները:

ԹԵՆԻՍ

Հինգիսը դուրս մնաց մրցապայքարից

Նյու Յորքում շարունակվում է թենիսի աշխարհի կանանց առաջնությունը: Այն բավականին հարուստ է անակնկալներով: Պայքարից արդեն դուրս են մնացել այնպիսի հայտնի թենիսիստուհիներ, ինչպիսիք են Մոնիկա Սելեշը, Լինդսեյ Դեւենպորտը (ԱՄՆ), Կոնչիտա Մարտինեսը (Իսպանիա), Ամանդա Կետցերը (ՀԱՀ), Անկե Հուբերը (Գերմանիա):

Սակայն «Մեդիսոն Սքվեր Գարդեն» մարզահամալիրում անցկացվող առաջնության ամենամեծ անակնկալը երկրորդ շրջանում շվեյցարուհի Մարտինա Հինգիսի պարտությունն էր ֆրանսուհի Մերի Պիրսից (3-6, 6-2, 5-7 հաշվով): Հինգիսը, որը մրցաշարից առաջ ճանաչվեց տարվա լավագույն թենիսիստուհի, 1997-ի ընթացքում 12 առաջին մրցանակ է շահել (ի դեպ, ռեկորդը պատկանում է ավստրալուհի Մարգարեթ Սմիթ-Կորտին, որը հեռավոր 1970-ին հաղթել է 20 մրցաշարերում):

Մրցումներից առաջ հանձնվեցին նաեւ այլ պարգեւներ: Ամանդա Կետցերը երեք մրցանակ ստացավ թենիսը աշխարհում տարածելու համար, Վենուս Վիլյամսը (ԱՄՆ) ճանաչվեց տարվա լավագույն նորեկը: Պարգեւատրվեցին նաեւ Մերի Պիրսը, Մոնիկա Սելեշը:

Քանի որ խոսք գնաց պարգեւների մասին, ասենք, որ աշխարհի առաջնության մրցանակային հիմնադրամը 2 միլիոն դոլար է: Իսկ չեմպիոնուհին կստանա 500 հազար դոլար:

ՖՈՒՏԲՈԼ

ՈՒԵՖԱ-ն պատիժներ է կիրառում

Ֆուտբոլի եվրոպական ֆեդերացիան (ՈՒԵՖԱ) մի շարք ակումբների նկատմամբ տարբեր պատժամիջոցներ է կիրառել:

ՈՒԵՖԱ-ի վերստուգիչ-կարգապահական կոմիտեն Մոսկվայի «Սպարտակին» տուգանել է 10 հազար շվեյցարական ֆրանկով: ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության 1/16 եզրափակիչի՝ իսպանական «Վալյադոլիդ» թիմի հետ առաջին հանդիպման ժամանակ Ռուսաստանի թիմի երկրպագուները տարբեր առարկաներ են նետել դաշտ:

Նույն չափով տուգանվել է նաեւ Թբիլիսիի «Դինամոն», քանի որ ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի համար Պորտուգալիայի «Բրագայի» հետ խաղի ժամանակ վրաց ֆուտբոլասերներն իրենց վատ են պահել:

Նույնպես 10 հազար ֆրանկ եւ նույն «մեղքի» համար տուգանք պետք է մուծեն ռուսաստանյան երկու թիմերի՝ Վոլգոգրադի «Ռոտորի» եւ Մոսկվայի «Լոկոմոտիվի» մրցակիցներ իտալական «Լացիոն» եւ թուրքական «Կոջաելիսպորը»: Այս գումարի կեսը պետք է մուծի Դոնեցկի «Շախտյորի» մրցակից իտալական «Վիչենցան»:

Ամենախոշոր տուգանքը՝ 150 հազար շվեյցարական ֆրանկ, կմուծի հունական «Օլիմպիակոսը»: Չեմպիոնների լիգայի՝ Մադրիդի «Ռեալի» դեմ խաղում ֆուտբոլասերները, ՈՒԵՖԱ-ի տեսուչի զեկուցագրի համաձայն, «դաշտ են նետել ծխածածկիչ ռումբեր, շշեր, մետաղադրամներ, կրակվառիչներ», ընդ որում, այդ առարկաներից մեկը դիպել է եզրային մրցավարին:

Լեռնադահուկորդները սկսել են պայքարը Աշխարհի գավաթի համար: Նկարում հանրահայտ Ալբերտո Տոմբան (Իտալիա), որը ԱՄՆ-ի Յուտա նահանգի Պարկ Սիթիում անցկացված փուլում միայն 12-րդ արդյունքը ցույց տվեց

ԼՈՒՐԵՐ

Ո՞վ կտիրանա «Ոսկե գնդակին»

«Ֆրանս ֆուտբոլ» հանդեսը հրապարակել է, իր կարծիքով, ցուցակը այն 50 լավագույն ֆուտբոլիստների, որոնցից պետք է ընտրվի 1997 թվականի Եվրոպայի լավագույն խաղացողը: «Ոսկե գնդակի» տիրոջ անունը կհայտարարվի դեկտեմբերի 23-ին: Հիշեցնենք, որ անցյալ տարի նմանատիպ հարցման արդյունքներով լավագույնը ճանաչվեց Դորտմունդի «Բորուսիայի» (Գերմանիա) խաղացող Մաթիաս Զամերը, որը 144 միավոր հավաքեց: Բրազիլիայի հավաքականի եւ իսպանական «Բարսելոնի» ֆուտբոլիստ Ռոնալդոն երկրորդն էր՝ 141 միավոր: Երրորդը անգլիացի Ալան Շիրերն էր («Նյուքասլ»)՝ 109 միավոր:

Ֆուտբոլը զոհե՞ր է պահանջում

Աշխարհի առաջնության ընտրական խաղում Չիլիի ֆուտբոլի հավաքականը 3-0 հաշվով հաղթեց Բոլիվիայի թիմին եւ եկող տարի Ֆրանսիայում անցկացվելիք եզրափակիչ փուլին մասնակցելու իրավունք նվաճեց: Ֆուտբոլասերները շատ բուռն կերպով արտահայտեցին իրենց ուրախությունը. Նրանք հեղեղեցին փողոցները, չափն անցան ու գործ ունեցան ոստիկանության հետ: Ավելի քան 200 հոգի ձերբակալվել է: Շուրջ քսան վիրավորների թվում, ֆուտբոլասերներից բացի, կան նաեւ ոստիկաններ: Իսկ Սանտյագոյի մի 23-ամյա բնակիչ մեքենայի տակ զոհվեց: Հեռուստացույցի առջեւ ինֆարկտից մահացավ 86-ամյա մի ֆուտբոլասեր:

Ջրի ճամփա՞

Վլադիկավկազի «Ալանիայի» վաճառքի հանած ութ ֆուտբոլիստների թվում էր լեգենդական Մուրթազ Շելիան: Գնող գտնվեց՝ Անգլիայի առաջնության երկրորդ դիվիզիոնի մասնակից «Մանչեսթեր սիթի» ակումբը, որը 28-ամյա պաշտպանի համար հյուսիսօսական թիմին կվճարի 400 հազար ֆունտ ստեռլինգ (մոտ 678 հազար դոլար): Շելիան երրորդ վրացին է «Մանչեսթեր սիթիում» (եւ երկրորդը «Ալանիայից»): Առաջինը Թբիլիսիի «Դինամոյի» հարձակվող Գեորգի Կինկլաձեն էր: Մեկ տարի առաջ Վլադիկավկազի թիմի ղեկավարներն անգլիացիներին վաճառեցին նաեւ Միխայիլ Կավելաշվիլիին, բայց վերջինս չկարողացավ ամրապնդվել հիմնական կազմում եւ շուտով վերավաճառվեց շվեյցարական «Գրասհոպերս» թիմին:

Վերջինը՝ 32-րդը

Ինչպես հայտնի է, աշխարհի առաջնության եզրափակիչի վերջին 32-րդ ուղեգիրը կվիճարկեն Իրանի եւ Ավստրալիայի հավաքականները: Առաջին խաղը պետք է կայանա այսօր, Թեհրանում, երկրորդը՝ մեկ շաբաթ հետո, Ավստրալիայում:

Ռ. Ռ.

ԱԶԳ օրվա հետքով

ԱՇԽԱՐՀԱՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ղազախստանն ընտրում է ԱՄՆ-ը

Ղազախստանի նախագահ Նուրսուլթան Նազարբաեւը Վաշինգտոնում է: Զբաղեցրած մակերեսով աշխարհի խոշորագույն երկրներից մեկի ղեկավարի այցն ԱՄՆ ինքնին քաղաքական իրադարձություն է: Առավել եւս մի երկրի, որն արտաքին նախապատվությունների ընտրելու գործընթացում դեռ վերջնականապես դիրքորոշված չէ եւ, միեւնույն ժամանակ, քաղաքական տարբեր ջոկատների հետաքրքրությունների կենտրոնում է: Ղազախստանը հարուստ երկիր է, Ղազախստանը կարող է ունենալ «տարածաշրջանային կողմնորոշողի» նշանակություն եւ հանդիսանալ ծանրակշիռ խաղաքուղթ որոշ ուժերի ձեռքում... Հասկանալի է, որ այս ամենը գիտակցելի է Նուրսուլթան Նազարբաեւի համար եւ հենց դրահի նման ընկալումն է այսչափ երկար ընտրության պայմանավորողը:

Նուրսուլթան Նազարբաեւի այցը Վաշինգտոն անհրաժեշտ է դիտել մեծ քաղաքականություն հակադիր ուժերի բախման համատեքստում երկիրն արեւմտյան կողմ ուղղելու կտրվածքով: Նախաձեռնողը, անշուշտ, Վաշինգտոնն է: Իրաք-ամերիկյան հակամարտության Մերձավոր Արեւելքում Ռուսաստանի ներկայության հզորացման պայմաններում, ԱՄՆ-ը պատրաստված էր ձեռնարկելու վճռական քայլեր: Ըստ երեւույթին Նուրսուլթան Նազարբաեւն իր հերթին զերծ չի մնացել քաղաքական հաշվարկներից եւ հանգել է համապատասխան լուծման: Նա Վաշինգտոնում ձեռնամուխ է եղել աննախադեպ նյութական ծավալների հասնող երկու պայմանագրերի ստորագրման ամերիկյան խոշորագույն նավթային ընկերությունների «Տեքսակո ինկ» եւ «Մոբիլ կորպորեյշն»-ի հետ:

Առաջին պայմանագիրը վերաբերում է ՌԴ սահմանից ոչ հեռու գտնվող Կարչագանակա նավթային հանքավայրի շահագործմանը: «Տեքսակո» ընկերությանը պատկանելու է շահագործող հանքավայրի ստացվող ծավալի 20 տոկոսը, ինչը կազմում է (ըստ ճշտված տվյալների) 2 մլրդ բարել նավթ եւ 18 տրիլիոն խմ բնական գազ: Երկրորդ պայմանագիրը կնքված է «Մոբիլ» կոնսորցիումի հետ, ուր «Մոբիլ» ընկերությունից զատ, բաժնետոմսեր ունեն նաեւ «Տոտալը», «Ագիպը», «Բրիթիշ փետրոլեումը», «Շելլը» եւ «Ստատօյլը»: Սեյսմիկ եւ աէրոկոսմիկական հետազոտությունների տվյալներով, շահագործվելիք (դեռ անանուն) հանքավայրը խոշորագույնն է կասպիական ողջ ավազանում:

Ստորագրված պայմանագրերի կապակցությամբ, արեւմտյան մամուլը հատուկ ընդգծել է այն հանգամանքը, որ «Նուրսուլթան Նազարբաեւին Վաշինգտոնում ստիպել են խոսել «թուրքական առոգանությամբ»:

Պայմանագրերը ստորագրելիս դամոկլյան սրի պես կողմերի գլխավերեւը կախված է եղել Թեհրանի ուրվականը, ինչի կապակցությամբ ռուս քաղաքագետները նշել են, որ «իրականում ոչ թե Թեհրանի, այլ Մոսկվայի դեմ էր ուղղված նման քարոզչությունը»:

Բանն այն է, որ, ինչպես միշտ, վառելիքի արտահանման խնդիրն է ներկայացել առավել փխրուն կետի յուրահատկություններով: Ղազախստանում ԱՄՆ-ի դեսպան Էլիզաբեթ Ջոնսը հայտարարել է, որ «ԱՄՆ-ը համաձայն է արտահանման ցանկացած ուղու, միայն թե չանցնի Իրանի տարածքով»:

Այս կապակցությամբ «Իզվեստիա» օրաթերթը գրում է. «Նավթուղիներն ու գազուղիները դառնում են համաշխարհային ուժերի ազդեցության ոլորտների սահմանագիծ: Նրանց ուրվագծերն այսօր արտահայտվում են ավելի հստակ: Մի կողմից քաղաքական ասպարեզում են Թուրքիային Վրաստանի, Ուկրաինայի, Ադրբեջանի եւ Մոլդովայի միջոցով ձգտող Ղազախստանն ու Ուզբեկստանը, իսկ մյուս կողմից Ռուսաստանը, Բելառուսը, Թուրքմենստանն ու Հայաստանը, որոնք կողմնորոշված են Իրանի ուղղությամբ» («Իզվեստիա», 1997 թ. նոյեմբերի 20):

Ի դեպ, արեւմտյան կողմը մտահոգված է նաեւ «չինական տարբերակի» առկայությամբ, քանզի Չինաստանն արդեն սկսել է շուրջ 3000 կմ երկարությամբ նավթուղու շինարարությունը, միեւնույն ժամանակ ընդգծելով իր մարտավարական դաշնակցությունը Ռուսաստանի հետ:

ԱՐԻՍ ՂԱԶԻՆՅԱՆ

Ադրբեջանա-թուրքմենական վեճը կլուծի ՄԱԿ-ը

ԱՇԳԱԲԱԴ, 21 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԻԱՆ: Թուրքմենստանը ՄԱԿ-ի օժանդակությունն է խնդրել Ադրբեջանի հետ Կասպից ծովի «Քյափազ» (թուրքմենները անվանում են «Սերդար») նավթահանքի շուրջ գոյություն ունեցող վեճը հարթելու համար: Ինչպես հաղորդում է «Ինտերֆաքս» գործակալությունը, վկայակոչելով Թուրքմենստանի արտգործնախարարության մի պաշտոնյայի, ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Քոֆի Անանը «ըմբռնումով է մոտեցել» թուրքմենական խնդրանքին: Պաշտոնյան այն կարծիքին է հայտնել, թե «անիմաստ» է խնդրի արդարացի լուծում ակնկալել տարածաշրջանի որեւէ երկրից: Մինչդեռ, ինչպես հայտնի է, ANS Press գործակալությունը, վկայակոչելով «ԼՈՒԿօյլ» նավթային ընկերության նախագահ Վահիդ Ալեքպերովին, հաղորդել էր, թե «Քյափազի» վեճը լուծվելու է Ռուսաստանի կառավարության միջնորդությամբ: Իսկ «Նեզավիսիմայա գազետան» նոյեմբերի 15-ին գրել էր, թե ԱՄՆ-ի էներգետիկայի նախարար Ֆեդերիկո Փենյան վերջերս Թուրքմենստանի նախագահ Սափարմուրադ Նիյազովի հետ Աշգաբադում ունեցած հանդիպման ժամանակ իր երկրի պատրաստակամությունն է հայտնել խնդրի լուծմանը օժանդակելու:

Job opportunities!

USAID/Caucasus, Yerevan Office has job opportunity for the following position:

AID Project Management Specialist: Qualifications: Completion of a university degree and completion of a graduate degree in a directly relevant professional or technical field is required. Three to six years of progressively responsible experience, related to program management, prior work experience with the US. Government or USAID office, Excellent English language skills, typing and computer proficiency. Must have a strong working knowledge of USAID rules, regulations, program design/monitoring and evaluation requirements.

Submit resumes and application forms (available at USAID Office) to Ms. Kim Tomsen, USAID/Caucasus, 16 Aigedzor St., Yerevan, tel. 26-34-97.

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

սեփական երկհարկանի շենքի 2-րդ հարկը բաղկացած երեք սենյակից: Երկու կողմից սեփական հողատարածք 300 քառ. մետր ընդհանուր մակերեսով: Երկու ավտոտնակ, մուտքը առանձին: Հասցեն Զրաշաս 68 (ԳԱ հետեւի մասում):

Հեռախոս 52-54-39:

Կաթոլիկական օգնության ծառայությունը հայտարարում է մրցույթ 900 կոմպլեկտ սպիտակեղեն գնելու համար: Տեղեկությունների համար դիմել՝ Կառլ Լիբկնեխտի փողոց 14:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

1 սենյականոց բնակարան 20քմ բնակ. մակերեսով

(Շինարարների 15/1, բն. 117):

Զանգահարել 39-39-25

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Կազմակերպությունը վաճառում է յուղային եւ անյուղ, աներաշ կաթի փոշի: Շահագրգիռ կազմակերպություններին եւ անհատներին խնդրում ենք զանգահարել 27-30-15 կամ 22-09-25 հեռախոսահամարներով:

ADANA COMMERCIAL BANK

- Ընդամենը 1%-ով կատարում ենք փոխանցումներ Մոսկվայից, Սանկտ Պետերբուրգից, ԱՄՆ-ից, Կանադայից, Գերմանիայից, Ֆրանսիայից, Ավստրիայից, Լեհաստանից և աշխարհի այլ երկրներից 1 օրվա ընթացքում անհատ և իրավաբանական անձանց համար:
- Սպասարկում ենք VISA, MasterCard/EuroCard, Diners Club, JCB.
- Ամենաշահավետ պայմաններով տարածում ենք MasterCard/EuroCard.
- Ընդունում ենք ավանդներ հետևյալ տոկոսադրույքներով՝

Ժամ. / Տարի	1 ամիս	2 ամիս	3 ամիս	6 ամիս	9 ամիս	12 ամիս
USD DEM FRF	1,5%	3,0%	6,0%	12,0%	18,0%	24,0%
AMD RUR	2.0%	4.0%	7,0%	15,0%	24.0%	36,0%

Նվազագույն գումարը չի սահմանափակվում:

- Կատարում ենք բանկային ցանկացած գործառնություն:

Դիմեցեք ԱԴԱՆԱ ԲԱՆԿ

Երևան, Նալբանդյան 5, հեռ. 58-38-64, 58-59-80

ՊՈԼԻՊԼԱՍՏ

Բաց բաժնետիրական ընկերությունը

Համալրվել է արտադրության կատարելագործված տեխնոլոգիայով, պրոֆեսիոնալ աշխատակազմով և հիմա Ձեզ է առաջարկում իր ապրանքատեսականին

- Պլաստմասե խողովակներ՝ տարբեր չափսերի, շինարարության համար
- Կենցաղային պլաստմասե իրեր
- Պոլիէթիլենային թաղանթ (ցելոֆան)
- Տարաներ տարբեր չափսերի և պահանջմունքների
- Բենզինի և ջրի ամաններ (կանիստրներ)

Ունենք ցանկացած տեսակի առաջնային հումք՝ Ձեր պատվերները որակով և ժամանակին կատարելու համար

Հասցեն 375026, ԵՐԵՎԱՆ, ՕԴԵՍԱՅԻ ՓՈՂՈՑ 2

Հեռ՝ 441923, 443242, AT&T 151714

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Դեկտեմբերի 3-10-ը Պերինատոլոգիայի, մանկաբարձության եւ գինեկոլոգիայի կենտրոնում (նախկին հանրապետական ծննդատուն) կաշխատեն ֆրանսիացի առաջատար մասնագետներ կատարելով լապարոսկոպիկ վիրահատություններ եւ արհեստական բեղմնավորում:

Ցանկացողները դիմեն՝ Աջափնյակ, Մարգարյան 6, հեռ. 34-18-83:

Կօգնենք նիհարել առանց դիետայի եւ ֆիզիկական վարժությունների, մասնագետի խորհրդատվությամբ:

Հեռ. 22-04-90

ժամը 9-11 եւ 20-23

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Ջիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2 Գրանցման թիվ 65 Դասիչ 69149 Պատվեր 711 Տպաքանակը՝ 3000 Ստորագրված է տպագրության 21 11 1997 Գինը 100 դրամ